

KAMK • University
of Applied Sciences

Uuden äärellä – Katsaus
Business osaamisalueen
koulutukseen

Uuden äärellä – Katsaus Business osaamisalueen koulutukseen

Auno Päivi, Juntunen Annamaija, Karjalainen Arto,
Lappalainen Jaana, Pakkala-Juntunen Sanna,
Partanen Kari, Määttä Anne, Nikkanen Kimmo, Saari
Niklas, Seppälä Maritta, Sievers Kirsi, Silvén Pekka,
Takala Katri (toim.)

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B

Raportteja ja selvityksiä B 116

Yhteystiedot:

Kajaanin Ammattikorkeakoulun kirjasto

PL 240, 87101 KAJAANI

Puh. 044 7157042

Sähköposti: amkkirjasto@kamk.fi

<http://www.kamk.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 116/ 2020

ISBN 978-952-7219-70-6

ISSN 1458-915X

Sisällys

1	Strategiasta käytäntöön Business osaamisalueella (KajaPro Oy, Business osaamisalueen johtoryhmän jäsen Karjalainen Arto, koulutusjohtaja Nikkanen Kimmo)	1
2	Yhdessä kohti uutta – opetussuunnitelmien ja pedagogiikan tarkastelua (yliopettaja, TKI-vastaava Takala Katri)	12
3	Business osaamisalueen yhteistyö laajentaa valintojen mahdollisuutta – matkailun näkökulma (lehtori, matkailun koulutusvastaava Määttä Anne)	16
4	Kajaanin ammattikorkeakoulun liikunta-alan koulutus työelämän keskiössä (lehtori, liikunnan koulutusvastaava Partanen Kari)	19
5	Resilienssisti kriittinen liiketalouden osaaja (lehtori, liiketalouden koulutusvastaava Auno Päivi)	23
6	Kansainvälisyys kuuluu kaikille (kansainvälisten koulutusten koulutusvastaava Sievers Kirsi)	26
7	Monimuoto-opiskelu matkailussa mahdollistaa opiskelun työn ohessa (lehtori, Matkailuosaamisen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaan alueelle hankkeen projektipäällikkö Juntunen Annamajja, lehtori, matkailun koulutusvastaava Määttä Anne)	28
8	AcademicPT-koulutuskokonaisuus tarjoaa personal trainereille väylän ajankohtaiselle ja korkeakoulutasoiselle osaamisen kehittämiseksi (projektipäällikkö Pakkala-Juntunen Sanna, projektipäällikkö Silvén Pekka)	31
9	Yrityskiihdyttämö Innova Business vie kohti uutta yrittäjyyttä (lehtori, projektipäällikkö Seppälä Maritta, asiantuntija Saari Niklas)	34
10	Business osaamisalueen YAMK -koulutukset työelämän kehittäjinä (yliopettaja Lappalainen Jaana).....	39

- 1 Strategiasta käytäntöön Business osaamisalueella (KajaPro Oy, Business osaamisalueen johtoryhmän jäsen Karjalainen Arto, koulutusjohtaja Nikkanen Kimmo)

Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) on menestynyt hyvin Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kansallisissa vertailuissa. KAMK-organisaatio uudistettiin keväällä 2019. Viidestä koulutusyksiköstä siirryttiin kolmeen osaamisalueeseen: Business, Teknologia ja Sote. Liiketalouden ja aktiviteettimatkailun (liikunta ja matkailu) yksiköistä muodostettiin uusi Business-osaamisalue (BOA).

Toteutettu KAMK-organisaatiouudistus nosti esille tarpeen käydä strategista keskustelua ja täsmentää KAMK-strategiaa. Aiempaa ”Älykkäin korkeakoulu” strategiaa haluttiin päivittää. Samoihin aikoihin OKM pyysi saada käyttöönsä kunkin ammattikorkeakoulun 2030-vuoteen yltävän strategian, joten strateginen tarkastelu sai vielä lisää painoarvoa.

Strategiasta puhuttaessa esille nousee useita käsitteitä, joita käytetään eri tavoin eri tilanteissa. Strategisen ajatteluun tarvitaan luovuutta ja järkeä (Freedman & Tregoe 2003, 5). Kettunen (1997, 136) sanoo strategisen ajattelun olevan valmiiden ajatuskaavojen rikkomista, uuden ja vapaamman, ongelmien ja rajoitusten yli yltävän ajattelun aukomista – toimimista tänä päivänä asuessa jo tulevaisuudessa. Strategia on johtamisen keskuspiete, sen juuret ovat strategisessa ajattelussa. Strateginen ajattelu kohdistuu organisaation pitkävaikutteisen ja kokonaisvaltaisen linjan luomiseen, etenemissuunnan määrittämiseen ja siinä korostuu tulevaisuusajattelu. Strategisen ajattelun tuloksena syntyy kokonaisvaltainen näkemys organisaatiosta (Nikkanen & Lyytinen 1996, 28).

Tällä kertaa strategiataarkastelu haluttiin tehdä ns. alhaalta ylöspäin ja hyödyntää strategisen ajattelun elementtejä (Minzberg 1991): näkemistä eteenpäin tulevaisuuteen ja taaksepäin menneeseen, näkemistä ylhäältä ulkopuolelta ja alhaalta sisältäpäin, näkemistä ohi tavanomaisen ja yli tavanomaisen. Lisäksi hyödynnettiin sen näkemistä mitä arkipäivässä ei nähdä, huomata eikä osata tulkita, sekä sitä, että katsotaan asioiden myös tapahtuvan. Etukäteen ei voi ajatella eikä nähdä loppuun asti, asioista on katsottava myös läpi.

Tavoiteasetantaan haluttiin tuoda koko KAMK:n näkemys ja kuulla asiantuntijoitamme, muodostaa osaamisalueiden näkemys – ja vasta sitten tarkentaa koko KAMK-tasoisesti strategia ja -ohjelma. Samalla annettiin uusille osaamisalueille mahdollisuus hakea sisäisiä synergiaetuja ja suunnitella askeleita tulevaisuuteen.

Tavoiteasetannassa ilmenee toimintakulttuuriin kytkeytyvä maailmankatsomus. Toisessa kulttuurinäkökulmasta vallitsevan käsityksen voi kiteyttää toteamukseen: ”Liike-elämässä harvoin, jos koskaan, saa tuloksia, jollei niitä vaadi”. Tämä ääripää edustaa ”kovan maailman” realiteetteja ja tavoiteasetannassa on vallitsevana ”top-down”-ajattelu. Vastakkaisessa ääripäässä vastaava toteamus on: ”Parhaiten tuloksia tuo ihmisten sisäinen palo ja ammattiyhteisö” edustaen ”pehmeämmän maailman” ”bottom-up”-tavoiteasetanta-ajattelua. Historiallisesti ja pitkällä aikavälillä tarkasteltuna pehmeä ”bottom-up”-kulttuuri on voittanut alaa perinteisemmältä kovalta ”top-down”-kulttuurilta – yleisesti liiketoiminnan retoriikassa ja ihan käytännössäkin. Realiteetti kuitenkin on, että myös ”kovaa” puolta tarvitaan ja käytetään menestyksellisesti. ”Kovan” ja ”pehmeän” puolen menestystä tuovaan tasapainoon vaikuttavat oleellisesti suhdanteet ja tilanteet, joissa organisaatio kulloinkin toimii (vrt. Strömberg 2019).

Työ käynnistettiin osaamisalueilla positioimalla nykytilannetta, määrittelemällä Bostonin matriisin mukaisesti omia vahvuuksia, kipupisteitä, mahdollisuuksia ja uhkia. BOA:lla valittiin strategiaprosessin vetäjä sekä tiivis strategiatyöryhmä henkilöitä, joiden katsottiin kokemukseltaan ja osaamisiltaan edustavan koko osaamisaluetta. Koulutusjohtaja toimi ryhmän sihteerinä.

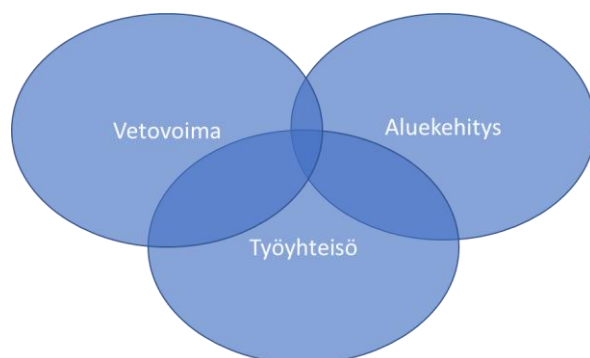
Hamelin (2002) mukaan suunnittelu ei ole strategiointia eikä yhä parempi sopeutuminen ympäristön muutoksiin enää riitä. Vain suuret muutokset vievät eteenpäin, sillä pelisäännöt ovat muuttuneet. Uusien toimintatapojen löytäminen edellyttää vallankumouksellista ajattelua ja koko henkilöstön valtuuttamista strategiatyöskentelyyn (vrt. Kettunen 1997, 166-167).

Strategiatyöryhmä pääsi kiinni uusien toimintatapojen löytämiseen ja piirsi Hamelin (2002) määrittelemän liiketoiminnan viitekehyksen hengessä tulevaisuuskuvaa siitä haluamastamme tulevaisuudesta, jonka näemme osaamisalueellemme parhaana. Hamel tuo mallissaan esille asiakaspinnan, ydistäjästrategian, strategisten resurssien ja arvoverkoston merkityksen ja yhteydet toisiinsa. Lisäksi Hamel korostaa tehokkuuden, ainutlaatuisuuden, yhteensopivuuden ja tuloksenteon vauhdittajien merkitystä kokonaisuudelle.

Porterilaisittain (2001, 91) BOA:lla pyrittiin myös vastaamaan strategisen asemoinnin periaatekysymyksiin:

- Oikean tavoitteen asettaminen – strategian on rakennuttava kestävän kannattavuuden varaan
- Strategian perusteella pitää pystyä esittämään arvoväittäjä eli joukko etuja, jotka poikkeavat kilpailijoiden tarjoamista – ainutlaatuista arvoa tiettyihin käyttötarkoituksiin tai tietyille asiakaskunnalle.
- Strategian pitää kuvastua selvästi erottuvana arvoketjuna eli kestävän kilpailuedun saavuttamiseksi BOA joutuu tekemään jotakin muuta kuin sen kilpailijat tai tekemään samaa muulla tavalla.
- Strategia vaatii selkeitä valintoja eli BOA:n täytyy luopua joistakin tuotteen ominaisuuksista, palveluista tai toiminnoista ollakseen ainutlaatuinen jossakin muussa.
- Strategia määrittelee, miten kaikki BOA:n tekemiset sopivat yhteen eli vaaditaan koko arvoketjussa toteutettavia valintoja, jotka ovat toisistaan riippuvaisia – kaikkien toimintojen täytyy tukea toisiaan.
- Strategia vaatii johtamisen jatkuvuutta eli BOA:n täytyy määritellä selvästi erottuva arvoväittäjä, jonka takana se seisoo, vaikka tämä merkitsisi luopumista erinäisistä mahdollisuuksista.

Strategiatyö saatiin esitysmuotoon syksyllä 2019. Strategian keskeisiksi tavoitteiksi muodostuivat vetovoiman kasvattaminen, aluekehityksen parantaminen ja työyhteisön motivaation kasvattaminen.

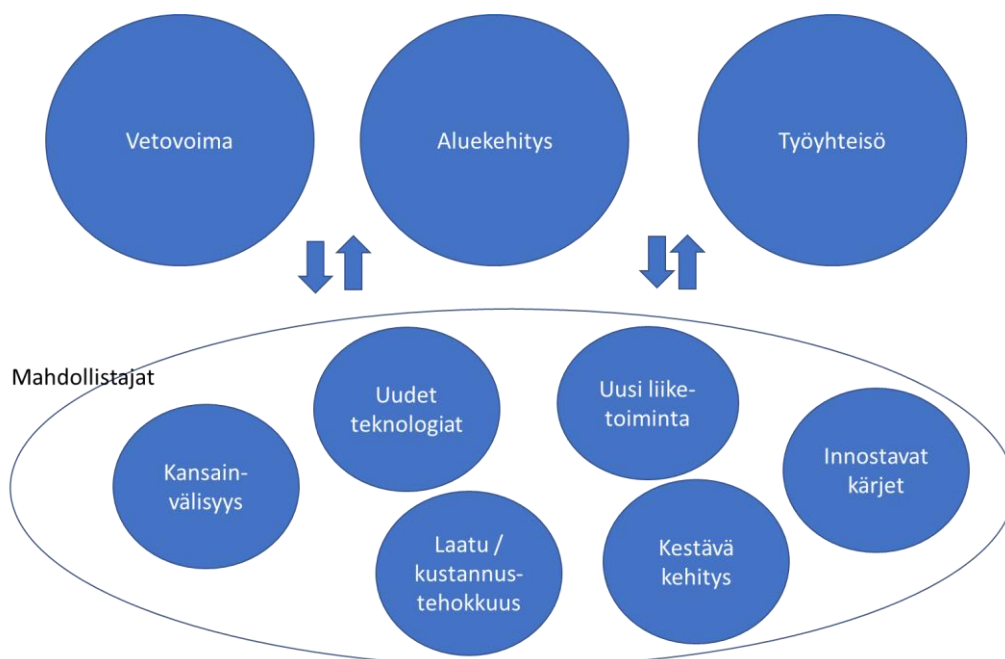
Kuvio1. Business-osaamisalueen kehittämisen kohteet

Vetovoimaisuudella tarkoitetaan, että KAMK on hyvässä maineessa oleva vetovoimainen ammattikorkeakoulu. KAMK haluaa edelleen säilyttää paikkansa Suomen parhaana ammattikorkeakouluna.

Aluekehityksen parantaminen tarkoittaa, että KAMK tukee alueen kehitystä itsenäisenä maakuntana tuomalla alueelle uusia osaajia. Lisäksi tuetaan olemassa olevia yrityksiä uuteen liiketoimintaan ja uuden yritystoiminnan kehittymistä.

Työyhteisön kehittäminen nähdään tärkeänä kehityskohteenä. Työyhteisö on parhaimmillaan, kun työntekijöiden ja tiimien innostus, positiivisuus, luovuus ja vapauden tunne kumpuaa omasta työstä eikä ulkoa asetetuista pakoista ja palkkioista.

Strategian määrittelyssä läpileikkaaviksi koulutusten yhteisiksi asioiksi, joilla vetovoimaa lisätään, aluekehitystä tuetaan ja työyhteisön viihtyvyyttä kasvatetaan, muodostuivat seuraavat kuusi asiaa: innostavat kärjet, uudet teknologiat, vastuullisuus ja kestävä kehitys, yrittäjyys ja uusi liiketoiminta, kansainvälisyys sekä laatu ja kustannustehokkuus.

Kuvio2. Kehittämisen mahdollistajat

Strategiasta käytäntöön

Tiedossa on, että yleensä ongelmana organisaatioissa on, että vaikka strategia saataisiin sanallisesti kuvattua, ei sen vieminen päivittäiseen käytäntöön kuitenkaan onnistu halutulla tavalla. Tärkeä asia strategian käytännön toteuttamisessa on ennen varsinaista h-hetkeä miettiä vastauksia osaamisalueen valmiutta koskeviin kysymyksiin. Onko otettu huomioon rakenteiden yhteensopiisuus strategisten aikomusten kanssa? Miten strategiatyötä tullaan seuraamaan? Onko olemassa suunnitelma tarvittavien prosessien, osaamisten ja taitojen varmistamiseksi? Mitä muutoksia on tehtävä järjestelmiin? Saadaanko kaikki strategiseen johtamiseen tarvittava tieto tehokkaasti? Ovatko prosessit miten hyvin kuvattuina? Miten strategian viestittäminen aiotaan tehdä? Onko osaamisalueella kylliksi resursseja strategian toteuttamiseen?

Kaplan ja Norton (2002, 1) kirjoittavat, että kyky toteuttaa strategiaa on tärkeämpi tekijä kuin strategian ominaisuudet ja samalla toteavat, että organisaatiot eivät yleensä kovinkaan helposti pysty toteuttamaan edes hyvin muotoiltuja strategioitaan. Kamensky (2002, 267) toteaa, että toteutumisen esteet tulevat niin yrityksen sisä- kuin ulkopuoleltakin, joten jo suunnitteluvaiheessa kannattaa miettiä niitä keinoja, joiden avulla voidaan vaikuttaa strategioiden toteutumiseen. Näitä keinoja ovat esimerkiksi riskianalyysit ja varasuunnitelmat, strategiset valvontajärjestelmät, strateginen tiedottaminen ja kouluttaminen sekä operatiivinen johtaminen. Viestinnän merkitys myös strategian toimeenpanovaiheessa on ensiarvoinen. Osaamisalueen kaikille työntekijöille on kyettävä viestittämään strategiaryhmän ja johtoryhmän päässä olevat ajatukset niin, että se vaikuttaa kaikkien henkilöstön jäsenten jokapäiväiseen työhön ja energioiden suuntaamiseen. Henkilöstön on kyettävä näkemään itsensä ja työnsä osana laajempaa kokonaisuutta.

Seuraavassa kuviossa on esitetty viestinnän vaikutusalue strategiatyössä.

Kuvio 3. Strategia käytäntöön

Hakasta (2004, 157-158) ja Freedmanian & Tregoeta (2003, 127-130) mukailten itse strategiaan liittyy seuraavanlaisia ongelmia:

- Strategia on huonosti laadittu eikä ota huomioon riittävästi tosiasioita tai perustuu liikaa ”näppituntumaan”. Tästä seuraa, että strategia ei ole uskottava. Strategia voi olla myös liian yleinen, jolloin se ei ole konkretisoitavissa.
- Strategiaa ei ole konkretisoitu eli käytännönläheisiksi tavoitteiksi ja suunnitelmiksi,
- Strategian painopisteet puuttuvat eikä asioita ole laitettu tärkeysjärjestykseen,
- Strategia jättää yrityksen arvot ja perinteet huomiotta. Liian paljon perinteisestä toiminnasta poikkeava strategia vaatii liian suuria muutoksia ja liian paljon aikaa toteutukseen.

Edelleen strategian toteutusvaiheeseen liittyviä ongelmia yleensä ovat:

- Ajankäytön aliarviointi, joka yleensä johtuu siitä, että strategian laatijat eivät ota huomioon sitä, kuinka kauan muilta organisaation henkilöiltä menee strategian sisällön omaksumiseen ja ymmärtämiseen. Myös toteutukseen tarvittava aika ja panostukset helposti aliarvioidaan.

- Toteutuksen aikana voi ilmetä ongelmia, joita ei etukäteen ole osattu ennakoida. Ne voivat liittyä ympäristöön, asiakkaisiin, henkilöstöön jne. Näissä tilanteissa toteuttaminen jää kriisitilanteen selvittämisen jalkoihin.
- Johto ei oikeasti sitoudu strategiaan, vaan ajautuu ympäristömuutosten ja omien mielenmuutostensa vuoksi nopeasti pois sovitulta reitiltä. Liiallinen joustavuus vie pohjan strategioilta ja seurauksena on turhautuminen ja muutoksen karsastaminen.
- Henkilöstön aikaisempi osaaminen ei välttämättä riitä uuden strategian toteuttamiseen, tarvitaan uusien asioiden oppimista ja osaamistason nostamista. Jos tähän ei varauduta, vaan oletetaan henkilöstön olevan heti mukana, syntyy ongelmia.
- Strategiasta ei ole tiedotettu riittävästi ja sitä ei ole saatu vietyä ihmisten mieliin ja sydämiin, ihmiset eivät ole sisäistäneet vastauksia kysymyksiin ”mitä” ja ”miksi”.
- Ympäristön analysoinnin puutteellisuus, jolloin strategian toteutusta häiritsevät ympäristön muutokset ja epävarmuustekijät. 100%:sta varmuutta ei koskaan voida saada, mutta riskianalyysit ja varasuunnitelmat pitäisi aina muistaa.
- Muutosvastarinta, jota syntyy aina muutostilanteissa varsinkin silloin, kun avainhenkilöillä ei ole riittävää sitoutumista strategiaan.
- Strategian toteutuksen vaatima työnjako ja vastuunjako ovat jääneet epäselviksi, jolloin ei synny yhtenäistä määrätietoista toimintaa haluttuun suuntaan.
- Toimeenpanon seuranta on riittämätöntä, jolloin strategian toteutus jää puolitiehen.
- Palkitsemisjärjestelmän ja strategian toteutuksen välillä ei ole yhteyttä, jolloin ihmisten teot eivät vaikuta strategian toteuttamiseen eivätkä näin olleen suuntaa huomiota tärkeisiin asioihin.
- Johdon kärsimättömyys eli Haluan kaiken juuri nyt! –ajattelu romuttaa parhaankin strategian.

BOA:llakin on huomattu, että kehittämishankkeet voivat varsin helposti jäädä satunnaiseksi puuhasteluksi ja tämä vaara on olemassa myös uuden strategian jalkauttamisessa. Hankkeeseen lähdetään innolla, mutta vähitellen innostus hiipuu ja palataan vanhoihin toimintatapoihin unohtaen alkuhuumassa sovitut tavoitteet ja uudet toimintatavat päivittäisten työpaineiden alla.

Jotta näin ei kävisi, strategian jalkauttamisen keinoiksi valittiin BOA:lla opetussuunnitelman kehittäminen, strategia käyttöön toimintasuunnitelman kautta, uusi resursointi: koulutusvastaava, koulutuksen kehittäjä, uusi resursointi: kokeilujen resursointi, ylimääräisen tekemisen leikkaaminen, mahdollisuus sanoa ”ei”, turvallisuuden luominen mm. vakinaistamiset, avoimuuden kulttuuri ja jatkuva tiedottaminen.

Opetussuunnitelman kehittäminen

Strateginen johtaminen on jatkuva prosessiksi, joka pitää sisällään strategian laatimisen, strategisen suunnittelun, toteuttamisen, arvioinnin ja päivittämisen (Sydänmaanlakka 2002, 128).

Kamenskyn (2002, 315) mukaan strateginen johtaminen tarkoittaa johtamisjärjestelmää tai ajattelutapaa, jonka avulla yritys pyrkii varmistamaan tulevaisuuden menestymisen. Se keskittyy siihen, että yritys tekee tulosta ”huomenna”, kun operatiivinen johtaminen keskittyy tuloksen tekemiseen ”tänään”. Tarvittava aikajänne on riippuvainen yrityksen tarpeista ja tilanteesta. Strateginen menestyminen edellyttää onnistumista siinä, että yritys pystyy luomaan menestysstrategiat, toteuttamaan ne hyvin ja uusimaan strategioita muuttuvien vaatimusten myötä. Tähän tarvitaan vahvaa strategista johtamista, mutta myös operatiivista johtamista sekä näiden kahden yhteensovittamista.

Strategian vieminen käytäntöön aloitettiin keväällä 2020 opetussuunnitelman (OPS) kehittämissuunnitelman käynnistyessä. Opetussuunnitelma on tärkeä osa koko KAMK:n ja osaamisalueiden ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Opetussuunnitelmassa luodaan yhteinen perusta ja suunta päivittäiselle työskentelylle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa työtä. Opetussuunnitelma myös liittyy osaamisalueen toiminnan työelämään, aluekehitystehtäviin, verkostoihin ja oppimisen tavoitteisiin.

Opetussuunnitelmaan luotiin kaikille koulutuksille vapaaehtoisia yhteisiä moduuleja, jotka mahdollistavat opiskelijoille paremmin henkilökohtaisten osaamispolkujen valinnat. Valinnan mahdollisuuksien lisäämisen uskotaan parantavan vetovoimaa. Se mahdollistaa myös entistä kustannustehokkaamman toiminnan. Sen sijaan, että jokainen ryhmä menee omaa valittua polkua, voidaan opiskelijoille tarjota useampi polku aikaisempaa vähemmällä opintojaksotarjonnalla. Yhteisiä koulutusmoduuleja löytyy mm. markkinointiin, tapahtuman tuotantoon ja digitaalisen liiketoiminnan kehittämiseen.

Vetovoiman kasvua lähdettiin hakemaan myös sillä, että mahdollistetaan liikunnan ja matkailun koulutukset sovellusalueeksi liiketalouden opiskelijoille ja luonnollisesti myös vapaasti valiten matkailussa ja liikunnassa. OPS-työn aikana päätettiin myös lisätä Vuokatti -yhteistyötä aluekehityksen edistämiseksi ja toisaalta opintojen motivoimiseksi. Hyvät oppimisympäristöt tuottavat hyviä tarinoita ja näin lisäävät vetovoimaa. Asiaa edistettiin jopa saman tien eikä jääty odottamaan uuden OPS:n voimaan tuloa. Liikunnan opiskelijat opiskelivat ensimmäiset 2 viikkoa Vuokattissa jo syksyllä 2020. Nopea käytäntöön vienti on ollut pienen Kajaanin ammattikorkeakoulun suuria tekoja jo vuosikymmenet.

Uudelle Business -osaamisalueelle määriteltiin myös kaikille yhteiset opinnot. Opinnot, joissa opiskelijat voitaisiin kerätä yhteen kaikista koulutuksista. Toteutus järjestettäisiin teoriaopetuksena suurille ryhmille ja soveltavina opintoina pienryhmille. Soveltaminen tapahtuisi matkailun, liikunnan ja liiketalouden kontekstissa ja opiskelija voisi valita ryhmänsä oman mielenkiinnon mukaan yli koulutusalojen. Tavoitteena oli jälleen hyvät tarinat, joilla olisi vaikutusta vetovoimaan sekä kustannustehokkuuteen luonnollisesti myös. Kaikille yhteisiksi koulutuksiksi tuli mm. liiketalouteen, markkinointiin ja viestintään liittyviä opintojaksoja. Täysin uusina moduuleina, strategiasta lähtöisin, kehitettiin ”uudet teknologiat” ja ”johtajuus ja työhyvinvointi”. Useiden opintojaksoiden toteutus määriteltiin toteutettavan myös KV-ryhmille englanniksi. Nämä opintojaksot ovat tarjolla myös kotimaisille opiskelijoille. Tavoitteena on siis kotikansainvälistymisen lisääminen.

Strategia käytäntöön toimintasuunnitelman kautta

Kajaanin ammattikorkeakoulun strategian käytäntöön vientiä hoidetaan KAMK tasoisen toimenpideohjelman avulla. Toimenpideohjelma määrittelee koko korkeakoulua koskevat kehityskohdet. Jokainen osaamisalue ja yksikkö tekee sen pohjalta oman toimintasuunnitelman, jolla toimintaohjelman mukaisia tavoitteita määritellään toimenpiteiksi.

Business -osaamisalueen strategia ja KAMK toimenpideohjelma toimivat pohjana toimintasuunnitelman tekemiselle. Toimintasuunnitelmaa tehtiin syksyllä 2020 aikana. Suunnitelman ajanjakso oli 2021-2022. Suunnitelmaan listattiin konkreettisia toimenpiteitä, joilla strategian tavoitteita saavutetaan. Siihen kirjattiin myös OPS työhön liittyviä asioita, niiltä osin kuin ne liittyvät strategian toteutukseen.

OPS:n lisäksi Business -osaamisalueen käytännön toimenpiteiksi nostettiin vetovoiman kasvattamiseen, TKI:hin ja näkyvyyteen liittyviä asioita. Esimerkiksi. vetovoimaa ja kustannustehokkuutta lähdettiin hakemaan mm. Academic PT (korkeakoulutasoinen Personal Trainer) koulutuksen

käynnistämällä. Koulutus tulee osaksi liikunnan koulutusta, mutta on myös itsenäinen myytävä koulutuskokonaisuus.

Uusien asioiden saattaminen konkretiaksi todettiin haasteelliseksi. Oman työn ohella kehittäminen on todettu perin hitaaksi. Ratkaisuksi tähän ongelmaan päätettiin palkata uusi koulutusvas- taava. Hänen tehtävänä on keskittyä nimenomaan koulutuksen kehittämiseen. Tärkeimpänä on luonnollisesti strategian toteutus OPS:n mukaisesti konkreettisina toimenpiteinä. Lisäksi laa- dun ja kustannustehokkuuden lisääminen uusien toimintatapojen kautta nähtiin tärkeäksi. Toimin- tatapojen, jotka helpottavat opettajien työkuormaa ja tehtävinä, jotka tuovat toimintaan kustan- nustehokkuutta.

Pohdintaa

Strategiatyön tulokset on saatu vietyä uuteen opetussuunnitelmaan ja toimintasuunnitelmaan 2021-2022. Opetussuunnitelma ja toimintasuunnitelma ovat kuitenkin vain suunnitelmia. Asioi- den konkretiaan vieminen on edelleen edessä. Opetussuunnitelman toteutuksen mahdollistaa opettajien työsuunnitelma ja opiskelijoiden työsuunnitelma (lukujärjestys).

Päätettyjen asioiden tulee olla kirkkaana mielessä, kun näitä tehdään. Suuremmat ryhmät ja va- lintojen mahdollisuudet eivät toteudu, jos niitä ei viedä käytäntöön. Suunnittelua tekevät henki- löt vaihtuvat ja sovitut asiat eivät välttämättä toteudu. Suunnitelmat tehdään usein entisellä mal- lilla ja ehkä vanhoja pohjia käyttäen. Tarkkaa johdon otetta ja kärsivällisyyttä asioiden käytäntöön vienti edelleen vaatii.

Strategiaprosessissa on huomattu suoria yhtymäkohtia oppivan organisaation periaatteisiin. Toi- von mukaan Stollin ja Finkin (1996) seinätauluksi tiivistetyt ajatukset oppivasta organisaatiosta voivat jossakin vaiheessa olla BOA:n strategian toteuttamista kuvaavia ajatuksia: Yhdessä omaksi koetut tavoitteet: Tiedämme minne olemme menossa!, Vastuu menestymisestä: Meidän täytyy onnistua!, Kollegiaalisuus: Me teemme tätä yhdessä!, Jatkuva kehittyminen: Pystymme vielä pa- rempaan!, Riskien ottaminen: Opimme kokeilemalla uutta!, Tuki: On aina joku, joka tarvitsee tu- keamme!, Molemminpuolinen kunnioitus: Jokaisella on jotakin tarjottavaa minulle!, Avoimuus: Asioista voidaan keskustella!, Juhliminen ja huumori: On kiva olla yhdessä! ja Elinikäinen oppimi- nen: Kuuluu täällä jokaiselle!

Lähteet

- Freedman, M. & Tregoe, B.B. (2003). Strategisen johtamisen taito. Helsinki: Rastor-Yhtiöt Oy.
- Hakanen, M. (2004). Pk-yrityksen strategiatyö. Menestystekijöinä tieto, luovuus ja oppiminen. Helsinki: Multikustannus.
- Hamel, G. (2002). Vallankumouksen kärjessä. Helsinki: WSOY.
- Kamensky, M. (2002). Strateginen johtaminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy
- Kaplan, R. & Norton, D. (2002). Strategialähtöinen organisaatio. Tehokkaan strategiaprosessin toteutus. Helsinki : Kauppakaari Oyj.
- Kettunen, P. (1997). Iso pyörä kääntyy. Suomalaisen johtamisen erityispiirteitä. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Nikkanen, P. & Lyytinen H.K. (1996). Oppiva koulu ja itsearviointi. Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino Oy.
- Minzberg, H. (1991). Strategic Thinking as Seeing. Teoksessa Juha Näsi (toim.): Arenas of Strategic Thinking. Foundation for Economic Education.
- Porter, M. (2001). Strategia ja Internet. Fakta, toukokuu 2001: 82-101.
- Strömberg, J. (2019). Tavoiteasetanta. Nettikirjoitus. Ratkaisutoimisto Seed.
- Sydänmaanlakka, P. (2002). Älykäs organisaatio – tiedon, osaamisen ja suorituksen johtaminen. Jyväskylä: Talentum.

2 Yhdessä kohti uutta – opetussuunnitelmien ja pedagogiikan tarkastelua (yliopettaja, TKI-vastaava Takala Katri)

Korkeakoulupolitiikan tavoitteena on kehittää korkeakouluja kansainvälisesti kilpailukykyisiksi ja myös joustavasti alueellisiin tarpeisiin vastaaviksi kokonaisuuksiksi. Korkeakoulujen tulee kehittää oppimis- ja tutkimusympäristöjä huomioiden kansainvälisyys, vetovoima, laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus. (Korkeakoulu- ja tiedepolitiikka ja sen kehittäminen 2020.) Korkeakoulut ja niissä järjestettävä koulutus siis vastaavat alueen (ja yhteiskunnan) työvoimatarpeeseen ja tarvittavaan osaamiseen. Opetussuunnitelma ja sen yhteydessä tehtävät pedagogiset ratkaisut ovat on tärkeä osa tähän tarpeeseen vastaamisessa. Kainuu-ohjelman (2017) tavoitteena on, että Kainuun positiivinen maakuntakuva ja vetovoima vahvistuvat ja tuovat lisää asukkaita, työntekijöitä, opiskelijoita, matkailijoita ja investointeja Kainuuseen. Maakunnan koulutussektorilla tulee toimia ketterästi osaavan työvoiman saamiseksi ja vahvistaa alueen vetovoimaa, myös kansainvälisesti. Yrittäjyys, matkailu ja hyvinvointi ovat alueen kannalta keskeisiä vetureita. Kainuun alueella on yrityksiä 2861 kpl, joista esimerkiksi matkailualan yrityksiä 161 kpl.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa (KAMK) liikunnan, matkailun ja liiketalouden suomen- ja englanninkielisistä koulutuksista muodostettiin 1.4.2019 uusi Business-osaamisalue. Uusi osaamisalue on ainutlaatuinen koko Suomessa, koska muualla ei ole yhdistetty näiden alojen osaamista tiiviisti yhteen. Näin ollen KAMKiin ja Kainuuseen on mahdollista luoda uudenlaista osaamista. Kansainväliset koulutukset (Sport, Tourism, BBA ja eSports) antavat hyvän mahdollisuuden laajaa kansainvälisyyden kehittämiseen kaikissa myös suomenkielisissä koulutuksissa.

Matkailu ja liikunta ovat tällä hetkellä liiketoimintaa, sillä matkailun työpaikat ovat yrityksissä ja liikunnan työpaikat ovat siirtymässä kuntasektorilta yksityisen yritystoiminnan puolelle (Kauppila 2016). Lisäksi matkailu on kasvava toimiala globaalisti ja näkymät ovat positiivisia myös Kainuussa (Kainuun työvoimatarpeen ennakointi 2018; Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa – Älykkään erikoistumisen strategia 2019-2023). Yrityksissä keskiössä ovat digitaalisten ratkaisujen kehittäminen ja kestävä kehitys (vrt. Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa – Älykkään erikoistumisen strategia 2019-2023). Haasteena on se, että mielikuvatutkimuksen perusteella Kainuun innovatiivisuus ja osaamiskärjet eivät riittävästi näy Kainuun ulkopuolelle (Kainuun Siltasopimus, 2019). Myös koulutusten kärkiä tulee kehittää yhä terävimmiksi niin, että ne erottuvat niin kansallisesta kuin kansainvälisestä tarjonnasta. Kärkien tulee näkyä myös Kainuussa.

Opetussuunnitelma korkeakoulussa

Korkeakoulujen trendejä tällä hetkellä ovat modulaariset opetussuunnitelmat, persoonalliset opintopolut, yhä tiiviimpi työelämäyhteistyö sekä digitalisaatio opetuksessa (Educause Horizon Report 2019). Ammattikorkeakoulut tarjoavat tason 6 korkeakoulututkintoja (toinen aste on tasoa 5, ja ylemmät AMK-tutkinnot tasoa 7). Suomessa on tällä hetkellä 23 ammattikorkeakoulua, joissa lähes kaikissa on matkailun ja liiketalouden koulutusta. Liikunnan koulutusta on neljässä (4) ammattikorkeakoulussa, joista yksi on ruotsinkielinen. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016) on asettanut tavoitteeksi korkeakoulujen profiloitumisen: ”Korkeakoulut tekevät strategiansa pohjalta ehdotuksen tehtävästään, profiilistaan, vahvuusaloistaan ja uusista nousevista aloistaan. ”Suomessa on myös tavoitteena, että vähintään puolet nuorista aikuisista on suorittanut korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä. Kainuussa 25–34-vuotiaista oli vuonna 2016 korkeakoulututkinnon suorittaneita 29,2 % (Kainuun Siltasopimus 2019).

KAMKissa on modulaarinen, osaamisperustainen opetussuunnitelma, jossa kuvataan ammattikorkeakoulujen yhteiset kompetenssit (oppimisen taidot, eettinen osaaminen, työyhteisöosaaminen, innovaatio-osaaminen, kansainvälistymisosaaminen) sekä tutkintokohtaiset kompetenssit. Opetussuunnitelman kehittämisessä noudatetaan jatkuvan kehittämisen periaatetta, jolloin palautetta kerätään ja hyödynnetään suunnittelussa. Lisäksi opiskelijoiden persoonallisia opintopolkua mahdollistetaan ja tuetaan. Keinoja on monia: mm. kumppanikorkeakoulujen tarjonta, kansainväliset vaihdot, opinnollistaminen, aikaisempien opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen. (Heikkinen & Rajander 2018).

Pedagogiikasta

Mitä pedagogiikka on? Tiivistäen sillä tarkoitetaan opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuvia toimintoja niin, että opiskelija saavuttaa oppimistavoitteensa. Siihen liittyvät mm. tavoitteet, opetettavien ”aineiden” sisällöt, käytettävät opetusmenetelmät ja oppimisympäristöt sekä arviointi.

KAMKissa on luotu yleiset lähtökohdat toteutettavalle pedagogiikalle KAMKin pedagogisessa toimintatavassa, cKAMKissa. C-kirjain tarkoittaa: connect (yhteyksien luominen), create (luovuus) ja coach (valmentaminen). Opettajuutta viedään kohti valmentavaa opettajuutta ja projektioppimista, jossa opettajat, opiskelijat ja työelämän sidosryhmät esimerkiksi kehittävät uusia tuotteita ja palveluita työelämän tarpeisiin. KAMKin pedagogisessa toimintatavassa on määritelty myös työvälineitä connect, create ja coach –toiminnoille. (Heikkinen 2018.)

Lähtökohtana on ilmiöpohjainen oppiminen eli oppiminen tapahtuu tarkasteltaessa kokonaisvaltaisia ilmiöitä aidoissa työelämän konteksteissa. Näin tehdään varsinkin opintojen edetessä, sillä alussa opettajajohtoinen työskentely on perusteltua. Ilmiöpohjaisen oppimisen taustalla on sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys. Sen mukaan tieto rakentuu, kun yksilöt osallistuvat yhteisten ongelmien ja tehtävien ratkaisemiseen yhdessä. Opiskelijan on vastuullinen, aktiivinen ja tahdova. Opettaja/valmentaja on yhä vahvemmin oppimisen asiantuntija ja ohjaaja, joka ohjaa opiskelijoita etsimään ja löytämään tarvitsemansa tiedot. (Heikkinen 2018.) On tärkeää oppia niin tietoja, taitoja kuin asenteitakin tulevaa työuraa varten.

Työelämässä voidaan pitää asennetta jopa osaamista tärkeämpänä. Tämän vuoksi tulee kehittää yrittäjämäistä asennetta ja itsensä johtamisen taitoja opintojen aikana. (Takala 2018.). Åhman (2003) määrittelee itsensä johtamisen seuraavasti: ”Itseen kohdistuva vaikuttamis- ja oppimisprosessi, jolla pyritään omien ajatusten, tunteiden ja tahdon ohjaamiseen kriittisen itsereflektion ja tiedostamisen avulla.” Sydänmaanlakan (2010) mukaan tavoitteita voi asettaa liittyen opiskeluun/työhön, fyysiseen kuntoon, psyykkiseen kuntoon, sosiaaliseen kuntoon sekä henkiseen kuntoon. Hyvä itsensä johtaminen auttaa olemaan energinen ja oppimaan uutta. Itsensä johtamisen taitoja (esim. rakentava ajattelu, tunteiden säätely, kriiseistä selviytyminen, myötätunto itseä kohtaan) tarvitsevat niin opettajat, opiskelijat kuin työelämässä toimivatkin.

Lähteet

Educause Horizon Report. 2019. 2019 Higher Education Edition. Educause.

Heikkinen, E. 2018. cKAMK toimintatavan lähtökohdat. Teoksessa Auno, P., Heikkinen, E., Heikkinen; A., Karhu, A., Karjalainen, R-L., Korhonen P., Leinonen R., Määttä A., Oikarinen A., Rajander T. & Takala, K. (Toim.) cKAMK – opetus on yhteyksien luomista, luovuutta ja valmentamista. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 88 / 2018.

Heikkinen, E. & Rajander, T. 2018. Osaamisperustainen opetussuunnitelma. Teoksessa Auno, P., Heikkinen, E., Heikkinen; A., Karhu, A., Karjalainen, R-L., Korhonen P., Leinonen R., Määttä A., Oikarinen A., Rajander T. & Takala, K. (Toim.) cKAMK – opetus on yhteyksien luomista, luovuutta ja valmentamista. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 88 / 2018.

Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinot murroksessa - Älykkään erikoistumisen strategia 2019- 2023. Jokelainen, K., Paldanius, L. & Sivonen, P. (toim.). Grano Oy.

Kainuu-ohjelma. 2017. Maakuntasuunnitelma 2035. Maakuntaohjelma 2018-2021. Kainuun liitto.

Kainuun siltasopimus 2019. Viitattu 13.11.2020. https://tem.fi/documents/1410877/4489136/Siltasopimus_Kainuu_FINAL.pdf/151ed65d-7e10-ebc5-6e6f-afa77b1db862

Kauppila, P. 2016. Liikunta-alan työpaikat ja talousvaikutukset Suomessa vuosina 2010-2014. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 51.

Korkeakoulu- ja tiedepolitiikka ja sen kehittäminen 2020. Viitattu 13.11.2020. <https://minedu.fi/korkeakoulu-ja-tiedelinjaukset>

OKM ohje Kauden 2017–2020 sopimusvalmistelua koskevat ohjeet. Viitattu 13.11.2020. <https://minedu.fi/documents/1410845/4169438/OKM%20ohje%202016,%20Liite%201%20Kauden%202017-2020%20sopimusvalmistelua%20koskevat%20ohjeet/5571a985-f5ad-4bc4-9d12-da5b6003db46>

Sydänmaanlakka, P. 2010. Älykäs itsensä johtaminen. Helsinki: Talentum.

Takala, K. 2018. Yrittäjämäinen asenne ja itsensä johtaminen osaamisen kehittämisessä. Teoksessa Auno, P., Heikkinen, E., Heikkinen, A., Karhu, A., Karjalainen, R-L., Korhonen P., Leinonen R., Määttä A., Oikarinen A., Rajander T. & Takala, K. (Toim.) cKAMK – opetus on yhteyksien luomista, luovuutta ja valmentamista. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 88 / 2018.

Åhman, H. 2003. Oman mielen johtaminen: Näkemyksiä ja kokemuksia yksilön menestymisestä postmodernissa organisaatiossa. Teknillinen korkeakoulu. Väitöskirja.

3 Business osaamisalueen yhteistyö laajentaa valintojen mahdollisuutta – matkailun näkökulma (lehtori, matkailun koulutusvastaava Määttä Anne)

Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) organisaatiouudistuksen myötä liiketalouden, liikunnan ja matkailun koulutukset kiinnittyivät yhteiseen Business-osaamisalueeseen. Osaamisalue kattaa myös kaikki KAMKin englanninkieliset koulutukset (Sport, Tourism, BBA ja esport). Liiketalouden ja matkailun koulutukset ovat olleet samaa yksikköä aiemminkin, mutta edellisessä organisaatiomuutoksessa tiet eriytyivät, ja tuolloin liikunnan ja matkailun koulutukset muodostivat oman aktiviteettimatkailun osaamisalueensa. Nyt nämä kolme koulutusta löytyvät siis yhden osaamisalueen alta.

Koulutusten yhdistymisen perustaksi on laadittu osaamisalueen strategia ja sen pohjalta päivitetty kaikkien koulutusten opetussuunnitelmat. Osaamisalueen oma strategia nojaa KAMK 2030 strategiaan Pieni suuri korkeakoulu. KAMK lupaa olla vetovoimainen ja hyvinvoiva korkeakoulu-yhteisö, tarjota tuloksellista ja tehokasta koulutusta toiminta-alueen tarpeisiin sekä olla myös kansallisesti ja globaalisti kiinnostava kumppani. (KAMK:n tapa toimia)

Opetussuunnitelmauudistuksessa yhtenä tavoitteena oli löytää kaikille kolmelle koulutukselle yhteisiä opintoja, joiden opiskelu tapahtuu monialaisissa ryhmissä. Yhteisiä opintoja on niin perus- kuin suuntautumisvaiheen opinnoissakin. Liiketoiminta-, yrittäjyys- ja johtamisosaaminen on kaikille koulutuksille tärkeää ja näin ollen yhteiset sisällöt muotoutuivat pitkälti näiden osaamistarpeiden pohjalta. Lisäksi kussakin koulutuksessa korostuu vuorovaikutusosaaminen, asiakas kohtaaminen, teknologinen osaaminen sekä uusien liiketoimintamallien ja palveluiden kehittäminen. Yhteisten opintojen lisäksi panostetaan opiskelijahyvinvointiin ja sitä kautta luodaan osaamista myös valmistuvien opiskelijoiden työyhteisöosaamiselle.

Matkailun opetussuunnitelmauudistuksessa huomioitiin Opetushallituksen Osaamisen ennakointifoorumin tuottamia tuloksia. Matkailun koulutuksen osalta tärkeitä tulevaisuuden osaamisen tarpeita ovat mm. digitaalisen teknologian luova käyttötaito, verkosto-, kumppanuus-, ja sidosryhmäosaaminen sekä asiakaslähtöinen palvelujen osaamiskehittäminen. (Osaamisen ennakointifoorumi- Osaamiskorttipakka.)

Kolmen koulutuksen sulautuminen yhden osaamisalueen alle tarjoaa opiskelijalle osittain yhteisen opintotarjonnan myös suuntautumisvaihtoehdoissa. Suomenkielisten ohjelmien opiskelijat

voivat lisäksi valita opintoja englanninkielisten koulutusten tarjonnasta. Uuden opetus suunnitelman myötä opiskelijoiden valinnaisuus lisääntyy ja opiskelija voi rakentaa omaa henkilökohtaista oppimispolkuaan aiempaa kattavammin.

Aluekehityksen edistäminen on yksi ammattikorkeakoulujen tärkeimmistä tehtävistä. Näin ollen se korostuu myös business-osaamisalueen strategiassa. Tähän pyrimme matkailun koulutuksessa omalta osaltamme vastaamaan tarjoamalla kaikille business-osaamisalueen opiskelijoille Tapahtumatuotannon suuntautumisvaihtoehdon. Tapahtumien merkitys aluekehitykselle ja alueen vetovoimalle on merkittävä. Alueen tapahtumien suunnittelu, kehittäminen ja kansainvälistäminen yhteistyössä alueen matkailuorganisaatioiden sekä alueen yrittäjien ja tapahtumanjärjestäjäorganisaatioiden kanssa tuo eri toimijat luonnolliseksi osaksi opintoja ja toimii arvokkaana oppimisympäristönä meidän opiskelijoillemme. Yhteistyö alueen toimijoiden kanssa luo opiskelijalle mahdollisuuden verkostoitua laajasti jo opintojen aikana.

Tapahtumatuotannon koulutus järjestetään myös englanninkielisenä, ajatellen erityisesti exports-koulutuksemme osaamistarvetta erilaisten tapahtumien ja turnausten järjestämisessä. Kuluva Covid19-vuosi on tuonut tapahtumakentälle täysin uudenlaisia tapahtumia ja näiden tapahtumien järjestämisen osaamisen tarvetta. Opintoissa otetaan huomioon esimerkiksi erilaisten online-tapahtumien laadukas järjestäminen ja myös turvallisuusnäkökulma tulee opintoissa entistä enemmän esille. Tapahtumien järjestämisessä tarvitaan monenlaista osaamista ja yhteiset, monialaiset opinnot, mahdollistavat eri alojen opiskelijoiden tuoman osaamisen valjastamisen alueen tapahtumien järjestämiseen ja kehittämiseen.

Tapahtumatuotannon lisäksi opiskelijat voivat suorittaa toisen tai kolmannen suuntautumisvaihtoehdon ottaen opintoja vaikkapa liikunnan koulutuksen tarjoamista Arctic Sport Tourism- opinnoista, täydentäen näin luonto- ja liikuntamatkailun osaamistaan. Opiskelija voi myös valita englanninkielisen matkailun tarjoaman Hospitality Management-moduulin tai liiketalouden koulutuksen tuottamaa markkinointi- tai palvelumuotoiluosaamista täydentämään esimerkiksi tapahtumien suunnitteluosaamistaan. Kaiken kaikkiaan opiskelijoilla on vapaus valita seitsemän koulutuksen tuottamien kahdeksan suuntautumisvaihtoehdon joukosta oman henkilökohtaisen opintopolkunsa rakennusaineet.

Lähteet

Kamk:n tapa toimia. Viitattu 27.11.2020

<https://edukainuu.sharepoint.com/sites/KAMKToiminnanohjaus/SitePages/KAMK-n-tapa-toimia.aspx>

Osaamisen ennakointifoorumi- Osaamiskorttipakka. Viitattu 28.11.2020

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamiskortit_verkkoversio_5.pdf

4 Kajaanin ammattikorkeakoulun liikunta-alan koulutus työelämän keskiössä (lehtori, liikunnan koulutusvastaava Partanen Kari)

Kajaanin Ammattikorkeakoulun (KAMK) Liikunnanohjaajakoulutuksen uusi opetussuunnitelma (OPS) luo vahvan osaamispohjan tulevaisuuden liikunta-alan ammattilaiselle niin tapahtuma- ja liiketoiminta (yrittäjyys) osaamisen, teknologian, kansainvälisyyden kuin myös urheiluvalmennuksen näkökulmista. Koulutuksen perinteet ovat ihmisen fyysisen ja psyykkisen suorituskyvyn kehittämisosaamisessa erilaisille asiakasryhmille (esimerkiksi lapset/nuoret, työkäiset, ikääntyneet). Tämän perinteisen Liikunnanohjaaja tutkinnon ydinosaamisen lisäksi nykyään liikunta-alan osaaminen on hyvin paljon muutakin. Esimerkiksi organisaatio- ja hankeosaaminen haastaa osaajan hallitsemaan myös liikunnan yhteiskunnallisia ilmiöitä entistä vahvemmin. Syksyllä 2020 aloitella uudella opetussuunnitelmalla luodaan opiskelijalle myös mahdollisuus seurata entistä vahvemmin omaa intohimoaan yksilöllisillä opintopoluilla.

Työ ja elinkeinoministeriön toimialabarometri (2019) ennusti liikunta-alan pk-yrityksille selvää kasvua lähitulevaisuudessa. 38% kyselyyn osallistuneista yrityksistä ilmoittavat tavoitteekseen kasvattaa liiketoimintaansa ja samalla suurinta kehittämistarvetta koettiin olevan myynti- ja markkinointiosaamisessa. Lisäksi kilpailuasetelma koettiin kyselyn mukaan haasteellisena ja vientiä ulkomaille oli joka neljännellä yrityksellä. KAMKin business osaamisalueen koulutusten poikkeileikkaavat liiketalouden opinnot luovat osaamisperustan myös tuleville liikunta-alan ammattilaisille toimia vastuullisena yrittäjänä omalla toimialallaan.

KAMK 2030 Strategiassa (Pieni Suuri korkeakoulu) on kolme päätavoitetta: 1) Vetovoimainen ja hyvinvoiva korkeakouluyhteisö, 2) Tuloksellinen ja tehokas koulutus toiminta-alueen tarpeisiin sekä 3) Valitsemillaan kärjillä kansallisesti ja globaalisti kiinnostava kumppani. Liikunnanohjaajakoulutuksen 2020 OPSssa on luotu tiivis yhteys KAMK strategiaan ja integroitu opintojaksoja entistä huomattavasti tiiviimmin työelämän tarpeet huomioiden.

Koulutuksen vetovoimaa on vahvistettu luomalla uusia kehittämis- ja toimintamalleja kansallisesti ja kansainvälisesti vahvojen liikunta-alan toimijoiden kanssa. Koulutuksessa on haluttu korostaa kumppaninyhteistyötä ja kasvattaa koulutuksen vetovoimaa sekä tuottaa entistä laajempaa osaamista työelämän tarpeet huomioiden. Näistä näkyvimpiä toimenpiteitä ovat olleet ainutlaatuinen jatkokoulutusyhteistyö valtakunnallisesti suurimman Personal Training toimialan toimijan (Trainer4You) kanssa sekä koulutus- ja asiantuntijayhteistyö Vuokatin Olympiavalmennuskeskuk-

sen kanssa. Myös liikunnan koulutuksessa KAMK on saanut tunnustusta opiskelijaohjauksen (Tutorointi) toimivuudesta. Pienenä korkeakouluna voimme toteuttaa ohjausta opiskelijan omista näkemyksistä ja tavoitteista lähtien. Personalliset opintopolut ja yksilöllinen ohjaaminen luovat ymmärrystä ja uskoa omaan kykyihinkin työelämää kohti mentäessä.

Liikunnan toiminta-alue ulottuu koko ympäröivään maakuntaan ja osittain myös maakunnan ulkopuolelle. Uusimmassa opetussuunnitelmassa on vahvistettu maakunnallista yhteistyötä mm erilaisten tapahtumien (BarentsGames, Euroopan nuorten talviolympia festivaalit) järjestämisen muodossa. Koronapandemia on perunut tai siirtänyt muun maailman tavoin Kainuussakin monta merkittävää ja kansainvälistäkin tapahtumaa, mutta tapahtumien valmisteluvaiheissa on onnistuttu vahvistamaan linkkiä alueen tapahtumatoimijoihin ja mallintamaan tapahtumia mm erilaisilla tapahtumakäsikirjoilla. Lisäksi tapahtumastrategiaan ollaan tekemässä uutta ennakointiin perustuvaa toimintamallia tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä alueen toimijoiden kanssa. Alueen tarpeet on tunnistettu ja myös Koronan aiheuttamat liiketaloudelliset haasteet ovat entisestään tuoneet liikunnankin koulutusta lähemmäs liikunta-alan paikallisia toimijoita. Tiivis yhteistyö liikunnan aluejärjestön Kainuun Liikunnan kanssa luo käytänteen, jossa koulutus kytkeytyy maakunnallisiin kehittämistoimiin muun muassa terveystoiminnan, tapahtumien ja urheiluvalmennuksen saralla. Lisäksi aluejärjestön kanssa tehtävä TKI- yhteistyö näyttyy säännöllisenä yhteistyönä hankkeiden yhteissuunnittelun ja -toteutusten muodossa.

KAMKin Liikunnanohjaajakoulutuksessa on kuusi painopistealuetta, joiden avulla koulutuksen osaamisperustaisuutta voidaan kuvata. Näitä ovat hyvinvointi, kansainvälisyys, teknologia, valmennus, liiketalous ja Vuokattiyhteistyö.

Hyvinvointi ja valmennus muodostavat liikunnanohjaajakoulutuksessa ydinosaamisen kokonaisuuden, josta koulutuksen perinteinen sisältö suorituskyvyn parantamisesta ja siihen liittyvästä ohjaaja- / asiantuntijaosaamisesta rakentuu. Liikunnanohjaajan on hallittava erilaisten asiakasryhmien, erilaisten tavoitteiden ja motivaatiotekijöiden suunnassa toteuttaa valmennusta laadukkaasti ja tehokkaasti. Teoreettista osaamista vahvistetaan kiinteällä työelämäyhteistyöllä mm Vuokatti-Ruka Urheilakatemia, paikallisten urheiluseurojen, liikunnan aluejärjestön (Kainuun Liikunta) ja terveystoiminnan parissa toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Englanninkielinen koulutuksemme (Degree Programme in Sport and Leisure Management) antaa vankan pohjan rakentaa kansainvälistä verkostoa ja yhteistyötä. Normaalioloissa noin 20 liikunnan opiskelijaa lähtee vuosittain suorittamaan vaihto-opiskelujaksoa ulkomaisiin kumppanikouluhimme ja voivat näin syventää osaamistaan kumppaneidemme opintotarjonnasta. Vuosittain

järjestettävällä KV-viikolla kumppaniyhteistyötä syvennetään ja suunnitellaan muitakin yhteistyön muotoja.

Teknologioista Exergaming, digitaaliset liikuntapelit, on ainutlaatuinen opintokokonaisuus, jossa opiskelija syventyy liikunnalliseen pelaamiseen ja luo itselleen ainutlaatuista osaamisperustaa, jossa yhdistyy terveyden edistäminen sekä pelaaminen. Teoreettisen osaamisen lisäksi on paikallisten toimijoiden kanssa (CSE Entertainment ja Superpark) yhdessä luotu toimintamallia Smart-Gym Concept, jossa opiskelija on mukana työelämälähtöisissä kehitysprojekteissa ja joissa valmius toimia liikuntapelaamisen osajana ja asiantuntijana kehittyä.

Koronapandemia on ravistellut myös liikunta-alaa. Valtion liikuntaneuvoston selvityksen mukaan 59% liikunta-alan yrityksistä kertoi liikevaihtonsa laskeneen vähintään puolella ja 40%lla vähintään 75%. Puolet yrityksistä kertoi selviävänsä koronakriisistä, vaikka kevään 2020 aikana monet joutuivat lomauttamaan ja jopa irtisanomaan henkilöstöään. Myös julkiset liikunta-alan toimijat ovat joutuneet rajoittamaan toimintaansa etenkin sisäliikuntojen osalta. Selvityksessä on myös arvioitu, että kuntien liikuntapalveluiden tulonmenetykset ovat maaliskuulta 2020 noin 22-23 M€.

Vaikka Koronapandemian vaikutukset ovat olleet erittäin mittavat, on se tuonut mukanaan uusia toimivia toimintamalleja liikunta-alalle. Verkossa toteutettavat valmennukset, ohjaukset ja liikuntaneuvonnan eri mallit ovat jopa kehittäneet mm palvelujen saavutettavuus parempaan suuntaan. KAMKn Liikunnanohjaaja koulutuksessa on ensimmäiset Skypella välitetyt liikuntatuokiot toteutettu jo vuonna 2010 ja verkossa toteutettuja ohjauksia ja videoituja ohjevideoita tuotettu mm opiskelijaliikunnan tarpeisiin vuosittain. KAMKn Edukamu oppimisolustalle on tuotettu Jump-pakamu sovellus, jossa mobiiliteknologian avulla voidaan liikuntaa ohjata laadukkaasti ja yksilön tarpeet huomioiden.

Liikunnanohjaajakoulutuksen OPS2020 linkittyy työelämään ja KAMK2030 strategiaan tulevaisuuden osaamistarpeet huomioiden. Opetuksen toteutusta ohjaa myös KAMKn pedagoginen toimintamalli (cKAMK), koulutusohjelman osaamisaitovaatimukset (kompetenssit) ja opiskelijaohjauksen toimintamalli. Strategiaa mukailien: Pienuus on suuruutta ja auttaminen on velvollisuutemme.

Lähteet

Pk-toimialabarometri: Liikunta- ja terveysala. Työ- ja elinkeinoministeriö 2019.

Osaaminen 2035: Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2019:3.

Koronapandemian akuutit vaikutukset liikuntatoimialaan. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2020:1.

- 5 Resilienssisti kriittinen liiketalouden osaaja (lehtori, liiketalouden koulutusvastaava Auno Päivi)

World Economic Forum eli Maailman talousfoorumi julkaisee vuosittain ”The Future of Jobs Report” -katsausta. Viimeisin raportti on lokakuulta 2020. Raportin mukaan työnantajat näkevät useiden taitojen merkityksen kasvua. Työntekijöillä pitää olla valmiuksia kriittiseen ajatteluun. Heidän pitää osata analysoida ja ratkaista ongelmia. Työntekijöiden pitää johtaa itseään, johon kuuluu aktiivinen oppiminen, resilienssitaidot, stressinhallinnan taidot ja joustavuus. Työnantajat korostavat jatkuvaa oppimista. Yritysjohtajat korostivat ammattitaidon vahvistamista ja uusien taitojen hankkimista, nimenomaan verkon kautta – online – tapahtuvalla kouluttautumisella ja työssä oppien. (World Economic Forum 2020.)

Kyseiset ammattitaidon osa-alueet ovat sellaisia, joita robotiikka ja tekoäly eivät voi korvata. Liiketalouden koulutuksessa osana business-osaamisaluetta tulevaisuuden osaamistarpeet näkyvät opintojen toteutusmuodoissa, sisällöissä ja käytettävässä pedagogiikassa.

Toteutusta tiimeissä ja verkon kautta

Liiketalouden koulutuksen monimuotototeutuksessa on laajat mahdollisuudet oppia verkon kautta, ja monissa tapauksissa opintojaksot ovat jatkuva suoritteisia. Opiskelija voi silloin aloittaa opintojaksonsa elämäntilanteensa mukaisesti. Tämä vastaa yritysmaailman tarpeisiin työntekijöiden kouluttautumiseen verkon kautta. Monimuotototeutuksessa esimiesosaamisen suuntautuminen on ollut nonstop-toteutuksessa jo useiden vuosien ajan. 2020 syksyllä aloittaneet monimuoto-opiskelijat voivat suuntautua myös taloushallinnon osaamiseen, jossa toteutustapa on verkkototeutus. Tämä mahdollistaa myös sen, että avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat vahvistaa osaamistaan tai hankkia uutta osaamista joustavasti. Avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat voivat tarvittaessa tehdä ”minitutkintoja”. Vastamme toteutustavalla jatkuvan oppimisen haasteeseen.

Opintojen sisältö suhteessa tulevaisuuden ammattitaitovaatimuksiin

Inhimillisen pääoman osaamisvaatimukset suhteessa mm. robotiikkaan ja tekoälyyn tulevat esille uusissa opintojaksoissa. Taloushallinnon osaamisen opintojaksojen kehittämisessä on panostettu taloushallinnon robotiikkaan ja prosessien kehittämisen taitoihin. Taloushallinnon osaaja tuo yri-

tyksiin konsultatiivisella otteella liiketoiminnan kehittämiseen liittyvää ammattitaitoaan. Markkinoinnin osaaja kehittää organisaatioiden viestintää digitaalisessa toimintaympäristössä ja asiakastietoa analysoiden.

Uudessa opetussuunnitelmassa otettiin entistä painokkaampana huomioon jaksaminen, itsensä johtaminen, työyhteisötaidot ja hyvinvointi. Nämä asiat ovat yhteisiä koko business-osaamisalueella ja eri koulutukset tuovat opintojaksoille oman näkemyksensä. Kaikissa koulutuksissa on 15 op moduli Johtajuus ja hyvinvoiva työyhteisö. Kaikille opiskelijoille on myös osaajana kehittymisen -opintojakson osaamistavoitteena resilienssitaitoja, stressinhallintaa ja itsensä johtamista. Liiketalous tuo osaamisalueen koulutuksiin mm. johtamisen, HRM, liiketoiminnan suunnittelun ja kehittämisen asiantuntijuutta. Vastavuoroisesti saamme mm. psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin tai vaikkapa elämyksellisyyteen liittyvää asiantuntijuutta.

cKamk pedagogiikka tulevaisuuden ammattitaidon kehittäjänä

Ongelmanratkaisutaitoja ja kriittistä ajattelua opiskelijoille kehittyy cKAMK pedagogisella toimintamallilla. C-kirjain tulee käsitteistä connect, create ja coach. Liiketalouden koulutuksen pedagoginen ajattelumalli ei siis poikkea KAMK yleisestä toimintatavasta. Toimintamallissa opettaja toimii valmentajana. Hän valmentaa opiskelijoita analysoimaan kehittämiskohteita. Hän ohjaa opiskelijoita etsimään ja löytämään ongelmanratkaisuun tarvittavat tiedot. Opiskelijat ovat vastuussa oppimisestaan ja johtavat itseään. Create ja connect tarkoittavat sitä, että sekä opettajat että opiskelijat toimivat tiimeissä. Tiimeissä ratkotaan projektioppimisen keinoin työelämän kehityskohteita tai kehitetään uusia tuotteita ja palveluita työelämän tarpeisiin. Pedagogisella mallilla vahvistetaan opiskelijoiden osaamista tulevaisuuden työelämässä.

Bon voyage, hyvää matkaa tulevaisuuteen

Strategiatyö ja sen pohjalta tehty opetussuunnitelmien uudistus tehtiin tehokkaan ketterästi. Työelämä osallistui suunnitteluvaiheessa rakenteiden löytymiseen. Opettajat osallistuivat, loivat tulevaisuuden ammattitaitovaatimuksia vastaavia osaamiskokonaisuuksia. Liiketalouden osaamisen näkökulmasta merkittävää oli, että muissakin koulutuksissa huomattiin tiettyjen asioiden osaamisen merkitys. Esimerkkinä voisi olla liike-elämän matematiikka – liikunnanohjaaja tarvitsee matemaattisia taitoja laskiessaan eri ratkaisuvaihtoehtojen taloudellisia seurauksia. Kumpi on kannattavampaa, nostaa uima-altaan veden lämpötilaa vai ostaa uimaohjaajille märkäpuvut?

Strategiaan pohjautuvat rakenteet on tehty, toteuttamisen luovuus on käynnissä.

Lähteet

World Economic Forum. (2020). The Future of Jobs Report 2020. Saatavilla http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

6 Kansainvälisyys kuuluu kaikille (kansainvälisten koulutusten koulutusvastaava Sievers Kirsi)

Kajaanin ammattikorkeakoulun opintotarjontaan kuuluu neljä englanninkielistä bachelor-tason koulutusta, International Business, Tourism, Sports and Leisure Management ja Esports Business. Organisatorisesti kaikki kuuluvat yhteiseen Business-osaamisalueeseen, johon kuuluu myös vastaavat suomenkieliset koulutukset. Neljässä englanninkielisessä koulutuksessa on opiskelijoita yli 40 eri maasta, ja suurimmat kansalaisuusryhmät ovat Venäjä, Vietnam, Bangladesh ja Nigeria.

Opetussuunnitelmauudistuksen pohjana Business-osaamisalueella oli strategian mukaisesti koulutuksen vetovoiman kasvattaminen. Kuten suomenkielisissä koulutuksissa, myös englanninkielisissä koulutuksissa lähdettiin liikkeelle yhteisten opintojen määrittelystä. Todettiin, että kaikkien koulutusten yhteinen nimittäjä on business-osaaminen. Sekä matkailun että liikunnan aloilla alan liiketoiminnan ymmärtäminen on olennainen osa alan ammatillisen osaamisen kehittymistä. Esports Business -koulutus on myös liiketalouden koulutus, jossa on elektronisen urheilun näkökulma. Pk-yritysbarometrin (2020) mukaan suurimmat kehityskohteet yrityksissä olivat myynti- ja markkinointiosaamisessa, ja business-ymmärryksen lisääminen kaikilla aloilla tukee työllistymismahdollisuuksia.

Kaikille yhteisiksi opinnoiksi, sekä suomen että englannin kielellä tarjottaviksi nostettiin uudet teknologiat sekä johtajuus ja työhyvinvointi. Koronapandemiaa seuraa väistämättä digiloikka ja taloudellinen murros, jotka osaltaan antavat uudenlaisia mahdollisuuksia liiketoiminnan ja kilpailukyvyyn kehittämiseen (Business Finland. 2020). Ensimmäisen vuoden perusopinnoista löydettiin myös yhteneväisyyksiä, joten englanninkieliset ryhmät opiskelevat poikkialaisissa ryhmissä opintojen alusta lähtien. Tavoitteena on ryhmäyttää kv-ryhmät tehokkaasti alusta alkaen. Opinnot toteutetaan teoriaosuuden osalta isommalle ryhmälle usean alan opiskelijoita, ja kuhunkin teoriajaksoon kuuluu soveltava osuus pienemmissä ryhmissä oman alan kontekstissa.

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälistymislinjausten mukaan kaikilla korkeakouluista valmistuvilla on oltava globaalia osaamista sekä valmiuksia toimia kestävän kehityksen edistämiseksi (Kokko ym. 2020). Yhdeksi läpileikkaavaksi teemaksi opetussuunnitelmassa tunnistettiin myös kestävä kehitys, jonka käytäntöön viemistä tarkastellaan uuden opetussuunnitelman toteutuksessa opintojaksotasolla.

Opetussuunnitelman uudistuksella pyritään myös varmistamaan laadukas ja kiinnostava koulutustarjonta ulkomaalaisille opiskelijoille, ja tätä kautta lisäämään kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrää KAMKissa. Englanninkieliset ja suomenkieliset koulutukset olivat aiemmin pitkälti samansisältöisiä, mutta tässä uudistuksessa suuntautumisia eriytettiin tietoisesti kansainvälisiä opiskelijoita ajatellen. Koulutusten eriyttäminen mahdollistaa suomenkielisissä koulutuksissa opiskeleville monipuolisemmat vaihtoehdot valita opintoja myös englanninkielisistä koulutuksista. Tämä tukee kansainvälisyys- ja monikulttuurisuusosaamisen kehittymistä sekä kotikansainvälistymistä. Toisaalta tietyt opinnot puolestaan tarjotaan pitkälti samansisältöisinä, kuten esimerkiksi kaikille englanninkielisille ryhmille yhteinen moduuli, “Leadership and Wellbeing in the Work Community”. Tämä tarjoaa suomenkielisissä koulutuksissa opiskeleville opiskelijoille lisää mahdollisuuksia suorittaa opintoja englanniksi osana omia opintojaan. Suomenkielisten ja englanninkielisten ryhmien poikkialaista opiskelua pyritään tukemaan.

Englanninkielisten koulutusten näkökulmasta syventävät moduulit Hospitality Management, Event Management, Marketing Communications ja Arctic Sports and Tourism rakennetaan niin, että ne on mahdollista valita riippumatta opiskelijan koulutuksesta. Käytännössä siis esimerkiksi International Business -koulutuksen opiskelija voi valita Event Managementin matkailun puolelta ja Tourism-opiskelija puolestaan Marketing Communications -moduulin liiketalouden alalta riippuen heidän omista uratavoitteistaan. Valinnan mahdollisuuksia opiskelijoille lisää myös Kajaanin ammattikorkeakoulun laaja yhteistyökorkeakouluverkosto, jota hyödyntämällä opiskelija voi löytää itselleen uusia syventäviä opintokokonaisuuksia itselleen lähtemällä kansainväliseen vaihtoon. Pienen korkeakoulun ketteryys ja joustavuus näkyy näin opiskelijoiden laajempina valinnan mahdollisuuksina ja urasuunnittelun tukemisena.

Lähteet

Suomen Yrittäjät. Pk-yritysbarometri syksy 2020. 2020. Viitattu 4.12.2020. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/sy_pk_barometri_syksy2020_vk_raportti.pdf.

Business Finland arvioi koronapandemian vaikutuksia Suomen kilpailukykyyn. 2020. Viitattu 4.12.2020. <https://www.businessfinland.fi/ajankohtaista/uutiset/tiedotteet/2020/business-finland-arvioi-koronapandemian-vaikutuksia-suomen-kilpailukykyyn>

Kokko, Teemu ym. Yhteistyössä maailman parasta – Suomalaisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämisen linjaukset 2017–2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2020:14. <https://minedu.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-709-3>.

- 7 Monimuoto-opiskelu matkailussa mahdollistaa opiskelun työn ohessa (lehtori, Matkailu-osaamisen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaan alueelle hankkeen projektipäällikkö Juntunen Annamaija, lehtori, matkailun koulutusvastaava Määttä Anne)

Muuttuvan työelämän vaatimukset lisäävät oman osaamisen päivittämisen ja jatkuvan oppimisen tarvetta. Työ- ja elinkeinoministeriön Työelämän kehittämisstrategiassa 2020 todetaan, että työssä tapahtuvan osaamisen kehittäminen ja sen tukeminen korostuvat. Työvoiman koulutuksella hankittu osaamistaso yhdessä työssä oppimisen kanssa ovat vahvimpia menestyksen ja uudelleen työllistymisen edellytyksiä muuttuvassa työelämässä. Ne vaikuttavat osaltaan sekä työn tuottavuuteen että uusien työpaikkojen syntymiseen. Osaava työvoima kykenee vastaamaan työn muutoksiin ja omaksumaan uusia taitoja koko työuransa ajan. Työn ohessa suoritettavalla koulutuksella on tässä merkittävä rooli. Koulutus voi olla lyhytkestoisempaa, työelämän tarpeisiin räätälöityä koulutusta tai tutkintoon tähtäävää pidempikestoista koulutusta. (Työelämän kehittämisstrategia vuoteen 2020.)

Monimuoto-opiskeluna suoritettava amk-tutkinto sopii hyvin yhteen työelämässä toimimisen kanssa, koska se ei vaadi kokopäiväistä läsnäoloa. Monimuoto-opinnot koostuvat lähiopetuksesta, verkko-opinnoista sekä itsenäisestä opiskelusta. Monimuotokoulutuksella voi täydentää aikaisemman, toisen asteen, koulutuksen korkea-asteen tutkintoon tai hankkia vaikkapa kokonaan uuden ammatin. Restonomian monimuototutkinnon laajuus on 210 opintopistettä ja se sisältää perusopintoja, ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja, työharjoittelua ja opinnäytetyön. Opiskelijalle laaditaan yksilöllinen opetussuunnitelma ja osan tutkinnosta voit korvata aiemmillä opinnoilla. Pääsyaatimukset monimuotototeutuksiin vaihtelevat, mutta yleinen hakukelpoisuus on lukio tai ammatillinen tutkinto. Monimuoto-opintoihin haetaan ammattikorkeakoulujen yhteishaussa tai kuten myöhemmin tässä artikkelissa kerrotaan, monimuotokoulutusta voidaan järjestää esim. ESR-rahoituksen turvin, jolloin haku on erillinen ja tapahtuu rahoituksen määrittämissä aikatauluissa.

Monimuoto-opiskelu vaatii opiskelijan sitoutumista ja kykyä ottaa vastuuta omasta oppimisestaan. Usein monimuoto-opetukseen hakeutuneella onkin motivaatio korkealla ja sitoutuminen opiskeluun ei tuota vaikeuksia. Monimuotokoulutus tarjoaa opiskelijalle joustoa opintojen suorittamisajankohtaan ja -paikkaan. Monimuotokoulutuksessa perinteisten opetusmenetelmien rinnalla hyödynnetään monipuolisesti erilaisia verkkoympäristöjä. Tieto- ja viestintäteknikka nivoutuu oppimiseen ja opetukseen saumattomasti, kun suurin osa opetuksesta tapahtuu verkkoympäristössä esim. Moodle, Teams, AC-ympäristöt.

Koulutukseen hakeutuvalla opiskelijalla on yleensä takana toisen asteen tutkinto, ja hän on työskennellyt useamman vuoden sen tutkinnon työtehtävissä. Jossain elämän vaiheessa tulee tunne, että nykyinen työtehtävä ei enää riitä vaan haluaisi edetä omassa työssään tai voisi jopa työskennellä jonkun toisen palveluksessa vaativammissa tehtävissä. Silloin voi herätä haluta opiskella ja suorittaa korkeakoulututkinto, jonka turvin hakeutuminen monipuolisempiin ja esimerkiksi esimiestason työtehtäviin on mahdollista.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa matkailun monimuotokoulutus käynnistyi vuonna 2001, jolloin koulutettiin ensimmäisiä restonomeja aikuiskoulutuksena viikonloppuisin. Vuodesta 2004 lähtien Kajaanin ammattikorkeakoulu on tehnyt yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan alueen korkeakoulujen ja seutukuntien kanssa alueen osaamistarpeiden tyydyttämiseksi järjestämällä alueilla matkailun monimuotokoulutusta niin Kuusamossa kuin Oulussakin. Vuodesta 2018 lähtien on tehty yhteistyötä Centria ammattikorkeakoulun kanssa järjestäen matkailun monimuotokoulutusta Ylivieskan campuksella. Koulutus on toteutettu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ESR-rahoituksen turvin. Hankerahoituksella toteutetussa matkailun monimuotokoulutuksessa suunniteltiin opiskelijoille opintojen alussa henkilökohtainen opintopolku. Jo alkujaan opintojen ohjaukseen panostettiin runsaasti. Ohjauskeskusteluja käytiin opiskelijoiden kanssa sekä lähiopetuksen yhteydessä että videopuhelun yhteyksien välityksellä useasti varsinkin ensimmäisen vuoden aikana. Opiskelijat jaettiin neljän tai viiden hengen ryhmiin, joissa ryhmän tuella, etenkin opintojen alkuvaiheessa, oli suuri merkitys opintojen käynnistymiseen ja etenemiseen. Opetussuunnitelman rakenteessa oli otettu huomioon monimuoto-opiskelijoiden erilaiset koulutus- ja työtaustat jättämällä suunnitelmaan väljyyttä oman urapolun joustavaan suunnitteluun. Opiskelija pystyi suunnittelemaan oman polkunsaa 35-50 opintopisteen kokonaisuudesta.

Monimuoto-opetuksessa oli mielekkäällä tavalla pyritty tuomaan sulautuvaa opetusta eli etä- ja lähiopetusta on yhdistetty toisiaan täydentäviksi. Etäopiskelussa vähemmälle jääviä vuorovaikutuksen, kanssakäymisen ja yhteistyön taitoja on voinut parantaa lähiopetuksessa. Opiskelijan opintojen suunnittelu on vaatinut ohjaavan opettajan ja opiskelijan välistä välillä hyvinkin intensiivistä dialogia ja osittain sen ansiosta opiskelijoiden opinnot ovat edenneet hyvin ja he ovat kokeneet saavansa tarvitsemaansa tukea opintojensa etenemiseen sujuvasti. Opiskelijoiden antama myönteinen palaute onkin juuri tullut opintojen ohjauksesta ja oman urasuunnittelun mahdollisuudesta. Monimuotokoulutuksessa, jossa lähiopetusta ei ole siinä määrin kuin päiväopetuksessa, ohjauksella ja opettajien saavutettavuudella on merkitystä.

Lopuksi muutama suora sitaatti opiskelijoiden suusta:

“Olen opiskellut restonomiksi nyt kaksi vuotta Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Etänä opiskelussa on hyvät puolensa kuin myös haasteensa. Hyvänä puolena tällaisissa opinnoissa näen tietynlaisen vapauden päättää itse aikatauluistaan sekä joustavuuden perhe- ja työtilanteen mukaan. Vapauteen liittyy aina myös vastuu, niin tähänkin. Kotiympyröissä pyöriessä on paljon enemmän ärsykejä joka puolella, joihin olisi helppo tarttua opiskelujen sijaan. Siksi jonkun rauhallisen tilan järjestäminen on avainasemassa opintojen edistämiseksi. Samoin päätös siitä, että kun on opiskeluaika, silloin todella käyttää sen ajan siihen.”

“Parhaimmillaan omaan tahtiin opiskelu johtaa siihen, että voi opiskella nopeutetussa tahdissa tutkintonsa, jos niin sopii omaan elämäntilanteeseen. Toisaalta taas monimuoto-opinnoissa voidaan ajatella, että opinnot joustavat muuhun elämäntilanteeseen nähden. Jos esimerkiksi tekee vuorotyötä, voi ajoittaa omat opiskeluaikansa vapaasti työkalenterin huomioon ottaen.”

“Työharjoittelu on tukenut vahvasti oppimistani ja osaamistani. Uskon, että olen valinnut esimerkiksi opintojeni vapaavalintaisiin kursseihin juuri oikeita sisältöjä, jotka edistävät osaamistani työpaikalla.”

“Kannatti lähteä opiskelemaan ja hypätä superhyppy tuntemattomaan!”

Lähteet

Työelämän kehittämisstrategia vuoteen 2020. Viitattu 24.11.2020

https://tem.fi/documents/1410877/2329422/tyoelaman_kehittamisstrategia_final.pdf/74fdf60e-0a8c-4419-a401-0e894ad1c07c/tyoelaman_kehittamisstrategia_final.pdf.pdf

- 8 AcademicPT-koulutuskokonaisuus tarjoaa personal trainereille väylän ajankohtaiselle ja korkeakoulutasoiselle osaamisen kehittämiseksi (projektipäällikkö Pakkala-Juntunen Sanna, projektipäällikkö Silvén Pekka)

Työelämä muuttuu nopeammin kuin koskaan ja samalla tarve kehittää ammatillista osaamista työn ohessa kasvaa. Korkeakouluilla ja elinkeinoelämällä on tarve vahvistaa yhteistyötä uudistamalla jatkuvaa oppimista mahdollistavia rakenteita koko yhteiskunnassa.

Elinkeinoelämän menestymisen, kilpailukyvyn, yksilön työllisenä pysymisen ja merkityksellisen sekä mielekkään työuran ylläpitämisen perustana on jatkuvan oppimisen ja osaamisen ylläpitäminen. On lähdettävä liikkeelle molempia osapuolia hyödyttävistä toimintamalleista, jossa osamistarpeiden ennakointi ja monipuoliset kouluttautumisen mahdollisuudet ovat keskiössä. Yritysten ja koulutusorganisaatioiden on tarjottava entistä enemmän joustavia ja kannustavia tapoja hankkia uutta osaamista myös työuran aikana.

Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) Business-osaamisalueella pohdittiin keväällä 2020 uudenlaisia keinoja kehittää jatkuvan oppimisen palveluja liikunta-alan moninaisiin tarpeisiin. Keskusteluun nousi nopeasti kasvava ja kehittyvä personal training-ala, joka kuitenkin on löyhästi säädeltyä toimintaa ja kouluttajatahojen sisällöt saattavat poiketa hyvinkin paljon toisistaan. Ala-Vähälän (2020) mukaan Suomessa toimii tällä hetkellä noin 2200-2300 pt-ohjaajaa. Lukumäärä on kuitenkin arvio ja toimijoita voi olla paljon enemmänkin. Yleensä personal trainerit tarjoavat henkilökohtaisen valmennuksen lisäksi myös muita liikunnanohjauspalveluita. (Ala-Vähälä 2020.)

Erimover Oy Ab ja KAMK käynnistivät ainutlaatuisen koulutusyhteistyön syksyllä 2020. Erimover, ja siihen kuuluva Trainer4You, on Suomen markkinajohtaja ennakoivassa terveydenhuollossa. Trainer4You -koulutettuja personal trainereita on Suomessa yli 5000. Erimover Oy Ab ja KAMKn yhteistyö tarjoaa alalla työskenteleville ammattilaisille väylän päivittää osaamistaan korkeakoulussa uusimmalla tiedolla AcademicPT -koulutuskokonaisuudessa, jossa opiskelu tapahtuu innovatiivisessa verkko-oppimisympäristössä.

Ajasta ja paikasta riippumaton opiskelu AcademicPT-koulutuskokonaisuudessa tapahtuu yksilöllisesti, itsenäisiä oppimistehtäviä suorittamalla, jossa opiskelijat voivat siten itse valita heille sopivan ajan opiskella. AcademicPT-opinnot koostuvat johdannosta korkeakouluopintoihin sekä mie-

lenkiinnon mukaan valitusta suuntautumisvaihtoehdosta. Tarjolla on opintokokonaisuuksia lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikäihmisten liikunnan edistämiseen liittyen. Opintokokonaisuudet on suunniteltu ja toteutettu KAMKn liikunta-alan ja Trainer4Youn asiantuntijoiden yhteistyönä.

AcademicPT -opintokokonaisuuden pedagogiikka nojaa KAMKin pedagogiseen toimintamalliin, cKAMKiin, jossa oppimisen lähestymistapa pohjautuu ilmiöpohjaisuuteen. Ilmiöpohjaisessa oppimisessa ja opetuksessa lähtökohtana ovat kokonaisvaltaiset, todelliset ilmiöt. Keskeistä on, että ilmiöitä tarkastellaan aidoissa konteksteissa, työelämään kytkeytyneinä. Arvioinnin kohteena ovat isojen tehtäväkokonaisuuksien prosessit ja lopputulokset sekä opiskelijan aktiivisuus, oppiminen ja kehittyminen. Opiskelijoiden itsenäinen rooli korostuu taitojen harjoittamisen sekä opitun teorian soveltamisen vaiheessa. Oppimistehtävät on kiinnitetty työelämän ilmiöihin ja kysymyksiin. AcademicPT-koulutuskokonaisuudessa, kuten muissakin KAMK:n opinnoissa, tehtävät ovat integroituja, laajoja kokonaisuuksia. Oppijoilta vaaditaan digitaalista osaamista ja tiedonhakutaitoja. Tehtäväkokonaisuuksissa ja prosesseissa arvostetaan luovia ratkaisuja. Ammatillisuus edellyttää tiedon ymmärtämistä, analyyttistä asioiden käsittelyä ja uusien asioiden luomista. (Heikkinen 2018.)

Suomi selviää ja kukoistaa osaamisella. Jatkuva, työn ohella tapahtuva itsensä kehittäminen ja uuden oppiminen korostuu jatkossa - juuri tässä korkeakouluja ja yrityksiä yhdistävä koulutuskumppanuus on kriittinen menestystekijä. Yritysten menestymisen ja kilpailukykyyn, yksilön työllisenä pysymisen ja merkityksellisen ja mielekkään työuran ylläpitämisen perustana on jatkuvan ja ajankohtaisten osaamistarpeiden tunnistaminen ja ennakointi.

AcademicPT -opinnoissa korostuu liikunta-alan ajankohtaisten ilmiöiden teorian tietoon perehtyminen sekä esimerkiksi erilaiset reflektointi- ja pohdintatehtävät. Suuntautumisopinnoissa valitaan itseä eniten kiinnostava kokonaisuus; lapset ja nuoret, työikäiset tai ikäihmiset. Kukin näistä suuntautumisopinnoista sisältää yhteiskunnallisen näkökulman kyseisen ikäryhmän hyvinvointiin liittyen, kuten väestörakenteen ja työelämän muutokset sekä ajankohtaiset tutkimukset. AcademicPT -koulutuksen myötä personal trainereilla on mahdollisuus päivittää osaamistaan korkeakoulutasoisien sekä käytännönläheisien opintojen kautta. Erikoistuminen eri ikäisten liikuntaan avaa personal trainereille uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä parantaa työllistymismahdollisuuksia liikunta-alalla. Kauppilan (2016) tekemän selvityksen mukaan liikunta-alan työpaikat tulevat tulevaisuudessa lisääntymään erityisesti yksityisen sektorin yritystoiminnan parissa, sillä ihmisten kiinnostus omaa fyysisen ja henkisen kunnon ylläpitämisestä on nouseva trendi. KAMKn

ja Erimoverin yhteistyösopimus mahdollistaa myös KAMKin liikunnanohjaajaopiskelijoiden suorittaa Trainer4You -koulutus eli korkeakoulututkinnon lisäksi saada myös tunnustettu ja tunnettu auktorisoitu Personal Trainer -pätevyys (APT).

Lähteet

Ala-Vähälä, T. 2020. Mikä ihmeen PT? Selvityksiä personal trainer -alasta Suomessa. Liikuntatieteellisen seuran tutkimuksia ja selvityksiä 17.

Heikkinen, E. 2018. cKAMK toimintatavan lähtökohdat. Teoksessa P. Auno, E. Heikkinen, A. Karhu, R-L. Karjalainen, P. Korhonen P. R. Leinonen R., A. Määttä A. Oikarinen A., T. Rajander & K. Takala (toim.) cKAMK – opetus on yhteyksien luomista, luovuutta ja valmentamista. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 88 / 2018.

Kauppila, P. 2016. Liikunta-alan työpaikat ja talousvaikutukset Suomessa vuosina 2010-2014. Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 51.

- 9 Yrityskiihdyttämö Innova Business vie kohti uutta yrittäjyyttä (lehtori, projektipäällikkö Sepälä Maritta, asiantuntija Saari Niklas)

Yrityskiihdyttämö Innova Business on Kajaanin ammattikorkeakoulun (KAMK) opiskelijoiden paikka rakentaa opiskelijayrittäjien, yrittäjyyttä harkitsevien sekä opiskelijatiimien omaa liiketoimintaa. Yrityskiihdyttämö tarjoaa opiskelijoille tilat, koneet ja laitteet ohjelmistoinen oman liiketoiminnan kehittämiseen määräaikaisella käyttöoikeussopimuksella. Yrityskiihdyttämö Innova Busineksen toiminnassa on mukana tällä hetkellä n. 40 opiskelijaa usealta eri koulutusosalta. Vaihuvuus on suhteellisen tasaista, osa opiskelijoista valmistuttuaan siirtyy markkinoille ja samaan aikaan uusia opiskelijoita tulee toimintaan mukaan.

Yrityskiihdyttämön palvelut ja koulutukset

Yrityskiihdyttämön palveluihin sisältyy monenlaista ohjausta ja neuvontaa. Viikoittaiset yrityskiihdyttämön tapaamiset mahdollistavat omaa liiketoimintaa suunnittelevien opiskelijoiden verkostoitumisen sekä vertaistuen. Liiketoiminnan suunnittelun apuvälineenä käytetään Kajaanin kaupungin hankkimaa Yritystulkki -nimistä digitaalista alustaa. Näiden toimintojen lisäksi viikkotapaamisiin voidaan kutsua eri liiketoiminnan suunnittelun asiantuntijoita. Vierailijoina on ollut mm. Kajaanin kaupungin yritysneuvoja, Ely-keskuksen edustaja yrityksen perustamiseen ja rahoitukseen liittyen sekä muita yritystoiminnan suunnittelun ja kehittämisen yhteistyökumppaneita.

Viikoittaisiin tapahtumiin liitetään myös erilaiset koulutustapahtumat. Vuoden 2020 keväällä asiantuntijakoulutukset ovat siirtyneet lähitapaamisista digitaalisiin tapaamisiin korona-viruksesta johtuen. Koulutukset ja muut tapaamiset järjestetään opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaan. Vuoden 2020 aikana on järjestetty käytännönläheistä mm. sopimusoikeuteen ja General Data Protection Regulation (GDPR) liittyvää juridiikkakoulutusta yhteensä 20 tuntia asianajajien toimesta. Lisäksi kiihdyttämössä on vierailut esimerkiksi tilitoimistojen edustajia sekä markkinoinnin asiantuntija.

Yrityskiihdyttämön tapahtumia

Vuoden 2019 lopulla toteutettiin kiihdyttämön organisoima pitchaus- ja verkostointimatka Slush Helsinkiin, sekä sen yhteydessä järjestettyyn Press Play-tapahtumaan. Tämän jälkeen koronavuoden 2020 aikaan lähes kaikki kontaktitapahtumat on peruttu, mutta keväällä onnistui yksi pitchaus-tapahtuma livenä. Tämän jälkeen yrityskiihdyttämön kautta on järjestetty ja mahdollis-

tettu useampi online-tapahtumaan osallistuminen. Opiskelijat olivat mukana Nordic Business Forum (NBF) sekä Keksintöjen viikko -tapahtumissa. Näiden lisäksi he pääsivät mukaan Kainuusta maailmalle tapahtumaan. Olemme myös mukana Kainuun kasvupolku -toiminnassa.

Yrittäjyshalukkuus Suomessa

Yrityskiihdyttämön puitteissa on tehty myös tutkimus Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kiinnostuksesta yrittäjyyteen liittyen. Vastaajista jopa lähes puolet (n. 45 %) oli kiinnostunut joko oman liiketoiminnan kehittämistä tai osallistumisesta tiimissä liiketoiminnan kehittämiseen. Suomen Yrittäjät sekä Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus ovat tutkineet jo toistamiseen (vuosina 2014 ja 2019) yhteistyössä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden yrittäjyyttä ja yrittäjyshalukkuutta. Vuonna 2019 toteutettuun kyselyyn vastasi 14 025 korkeakouluopiskelijaa. Tutkimuksen mukaan 33 % opiskelijoista haluaisi toimia yrittäjänä valmistumisen jälkeen ja heistä noin puolet suuntautuisi ensisijaisesti myös työnantajiksi. Vastauksista ilmenee, että 69 % vastaajista aikoo kasvattaa tulevaa yritystään mahdollisuuksien mukaan ja 56 % veisi yrityksensä kansainvälisille markkinoille. (Lauronen 2019; Suomen Yrittäjät 2019a.)

Tutkimuksen mukaan tarkasteltaessa yrittäjähallukkuuden ja yrittäjänä toimimisen todennäköisyyttä suhteessa toisiinsa, vastaajista 16 % oli sekä halukas toimimaan yrittäjänä tulevaisuudessa ja piti yrittäjyyttä todennäköisenä. Tätä joukkoa voidaan pitää aidosti todennäköisimpänä tulevaisuuden korkeakoulutettujen yrittäjäryhmänä. (Lauronen 2019; Suomen Yrittäjät.)

Uudet liiketoimintamahdollisuudet

Kansainvälisessä vertailussa Suomen peliteollisuus on säilyttänyt asemansa Euroopan kolmen suurimman pelikehittäjämaan joukossa (Pelialan politiikkasuositukset vuosille 2019-2024). Tämä ilmiö näkyy myös yrityskiihdyttämön toiminnassa. Useat opiskelijatiimit kehittävät uusia pelejä, ne koe markkinoidaan ja tarvittaessa tuotekehitystä jatketaan. Kiihdyttämössä on lähdetty rohkeasti tutkimaan myös aikaisemmin epätehokkaasti kaupallistettuja alustoja, kuten Robloxia.

Esille on noussut myös uudenlainen peliteknologian hyödyntäminen erilaisiin liiketoiminta-alueisiin, esimerkiksi visuaaliseen datanmuokkaukseen ja kuvantamiseen. Nämä uudet liiketoimintamallit vaativat pitkäkestoista tuotekehitystyötä sekä liiketoimintamahdollisuuksien kartoittamista markkinoilla. Varsinaisen peliteknologian lisäksi muita pelialalla pitkään käytössä olleiden toimintamallien soveltamista muiden alojen tuotekehitykseen kokeillaan, esimerkiksi tekoälyn kouluttamista pelimäisissä ympäristöissä.

Kehitteillä on tekoälyn ohella myös muuta virtuaaliseen liiketoimintaan liittyvää ideointia. Hyvin suuri osa tekoälykehityksestä kaikkialla vaatii dataa tekoälyn opettamiseen, ja kiihdyttämässä suunnitellaankin datan keräämiseen, prosessointiin ja kaupallistamiseen tähtäävää liiketoimintaa.

Teolliseen tuotantoon opiskelijoilla on niin ikään kehitteillä uusia innovaatioita. Niin kuin aina, uudet innovaatiot edellyttävät markkinoiden esiselvityksen, onko vastaavaa tuotetta jo markkinoilla olemassa. Tässä esiselvitystyössä on vahvasti mukana KAMK, joka rahoittaa nämä esiselvitykseen liittyvät kustannukset. Hienoa tässä tuotekehitystyössä on se, että opiskelijat voivat hyödyntää toisen koulutusalan opiskelijan osaamista tästä tuotekehitystyössä. Esimerkiksi insinöörit voivat mallintaa ja rakentaa prototyypin toisen alan opiskelijalle valmiiksi. Ja Kajaanin ammattikorkeakoulun lehtorit toimivat tässä työssä ohjaajina. Tässä kohtaa ei voi olla mainitsematta salsapitosopimuksen tärkeyttä.

Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyttä ja palvelutuotantoa suunniteltaessa tulee ottaa huomioon alan erityisvaatimukset. Yritystä tai liiketoimintaa suunniteltaessa ja perustettaessa tulee huomioida alan lainsäädäntöön liittyvät asiat. Tarkastelun kohteina ovat ammatillinen osaaminen ja pätevyys, toimitilojen soveltuvuus toimintaan, omavalvontasuunnitelmat jne. Useimmat Suomessa sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillisen, ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneet voivat hakea ammattioikeuksia Valviran sähköisen asioinnin kautta (Valvira). Ennen yrityksen perustamista opiskelijat ovat yhteydessä omaan kuntaan sen palvelutarpeiden selvittämisessä. Ja koska lupahakemusten käsittelyaika on suhteellisen pitkä, useamman kuukauden kestävä prosessi, tulee hakemukset Valviraan jättää hyvissä ajoin.

Myös palvelualalle on suunnitteilla uutta liiketoimintaa. Lapin yliopiston ja Kajaanin ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteuttama Palvelumuotoilun maisteriohjelma tuottaa uudenlaisia osaajia Kainuuseen. Tämän koulutuksen myötä on suunnitteilla alan uutta liiketoimintaa kehittävää liiketoimintamalli. Taloushallinnon ammattilaisten palvelut puolestaan muuttuvat yhä enemmän asiantuntijapalveluiksi uuden digitalisaation, robotiikan ja automaation kehittyessä. Vanhat rutiinimaiset työtehtävät jäävät pois. Tulevaisuudessa taloushallinnon ammattilaisen tehtäviin kuuluvat mm. verotuksen erityiskysymykset. Ne edellyttävät vahvaa lainsäädännön tuntemusta sekä jatkuvaa osaamisen ja tiedon ylläpitämistä, joka on haaste pk-yrityksille. Lisäksi toimintaympäristön nopeat muutokset tekevät reaaliaikaisen tiedon hyödyntämisestä ja liiketoiminnan ennustamisesta entistäkin tärkeämpää. Taloushallinnon asiantuntija voi auttaa erityisesti oikean ja oikea-aikaisen tiedon hyödyntämisessä kehittämistoimissa tai esimerkiksi yrityksen nykytilan analysoinnissa. (Raportti, Digitaalinen taloushallinto 2017.)

Markkinoinnin osalta digimarkkinointi on nyt selkeämmin personoitua. Analytiikan avulla ymmärretään asiakkaiden käyttäytymistä paremmin kuin aiemmin. Nyt markkinointia voidaan suunnata suoraan yksilöille laajojen segmenttien sijaan. Teknologian kehittyessä kansainvälinen liiketoimintaa voi olla helppoa ja nopeaa. (Digitaalisen markkinoinnin tulevaisuus). Tähänkin tarvitaan uudenlaista osaamista ja näin voidaan luoda uusi liiketoimintamahdollisuus.

Markkinoinnin lisäksi analytiikkaa hyödynnetään muun muassa peliteollisuudessa myös tuotekehitykseen. Keräämällä monipuolista dataa pelaajien käyttäytymisestä pelissä voidaan esimerkiksi poistaa pelaajia turhauttavia ongelmakohtia, jolloin pelaaja pelaa peliä pidempään, tai optimoida mahdollisuudet ostopäätöksen syntymiseen tarjoamalla pelin sisäistä mikro-ostosta juuri sopivalla hetkellä. (Data-Driver Or Data-Blinded?)

Pelaajadatan keräämiseen, käsittelyyn, säilytykseen ja käyttöön liittyy varsinkin GDPR:n myötä paljon vaatimuksia. Näitä teemoja käsiteltiin aikaisemmin syksyllä järjestetyssä GDPR koulutuksessa. Tämän lisäksi kiihdyttämässä tullaan järjestämään vielä koulutusta myös varsinaisesta analytiikan hyödyntämisestä.

Matkailu, liikunta ja muut hyvinvointipalvelut ovat myös ottaneet hyvin digitalisaation ja muun teknologian käyttöön omassa toiminnassaan. Matkailun markkinoinnissa visuaalisuus on hyvin tärkeää ja tuleeko matkailun osalta myös virtuaalimatkailu lisääntymään? Liikunta-alan palveluita tarjotaan teknologista alustaa hyödyntäen. Muut hyvinvointipalvelut, mm. ravitsemukseen, luomuruokaan tai vaikkapa villiyrttien hyödyntämisen lisäämiseen, voivat tarjota uusia mahdollisuuksia harjoittaa liiketoimintaa. Unohtamatta kauneusalaa.

Lähteet

Ammattioikeudet vaivattomasti Valviran sähköisen asiointin kautta. Saatavilla 25.11.2020. <https://www.valvira.fi/-/ammattioikeudet-vaivattomasti-valviran-sahkoisen-asiointin-kautta>

Digitaalisen markkinoinnin tulevaisuus. Saatavilla 24.11.2020. <https://www.aalto.fi/aalto-leaders-insight/2018/digitaalisen-markkinoinnin-tulevaisuus-analysoi-suunnittele-ja-kohdenna>

Lauronen Tiina 2019, Opiskelijasta yrittäjäksi. Saatavilla 25.11.2020.: <https://www.otus.fi/julkaisu/opiskelijasta-yrittajaksi-2019/>

Pelialan politiikka suositukset. Saatavilla 25.11.2020. <http://www.neogames.fi/wp-content/uploads/2018/11/Pelialan-politiikkasuositukset-vuosille-2019-2024.pdf>

Saari. (25.11.2020) Data-Driver Or Data-Blinded? Uses and Abuses of Analytics in Games. (Video) https://www.youtube.com/watch?v=MR2rorssk9c&ab_channel=GDC

Suomen yrittäjät 2019a. Saatavilla 24.11.2020. https://www.yrittajat.fi/sites/default/files/opiskelijasta_yrittajaksi_2019.pdf

<https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/muut-tutkimukset/opiskelijasta-yrittajaksi-2019>

Tietoakseli. Saatavilla 25.11.2020. https://www.tietoakseli.fi/wp-content/uploads/delightful-downloads/2017/12/Raportti_digitaalinen_talouhallinto_01112015.pdf

10 Business osaamisalueen YAMK -koulutukset työelämän kehittäjinä (yliopettaja Lappalainen Jaana)

KAMKin Master Schoolissa on yhdeksän ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta, joista neljä on business-osaamisalueen koulutuksia. Nämä YAMK-koulutukset ovat liiketalouden, matkailualan ja liikunta-alan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavia koulutuksia, joista yksi on englanninkielinen liiketalouden YAMK-koulutus. Lisäksi syksyllä 2020 aloitti Kuusamossa ns. hybridi -koulutus, jossa liiketalouden YAMK-tradenomikoulutuksessa on ns. monialainen ryhmä eli opiskelijat ovat taustakoulutukseltaan joko tradenomeja, restonomeja, liikunnanohjaajia tai sairaan- tai terveydenhoitajia.

YAMK-koulutukset ovat työelämän kehittämistutkintoja. Opinnot tukevat osaamisen kehittymistä vaativiin asiantuntija-, esimies-, päällikkö- ja johtotehtäviin. Koulutuksissa painottuvat johtamis-, kehittämis-, ja innovaatio-osaaminen, uusien teknologioiden hyödyntäminen, sisäisen ja ulkoisen liiketoimintatiedon hyödyntäminen liiketoiminnassa, kansainvälistyminen, tulevaisuuden kilpailukyvyyn parantaminen ja verkostoituminen. Tutkinnon laajuus on alasta riippuen 60–90 opintopistettä, liiketalouden, matkailun ja liikunnan alan ylempi amk-tutkinto on laajuudeltaan 90 op. Tutkinnot on suunniteltu suoritettavaksi työn ohessa.

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto antaa julkisiin virkoihin ja tehtäviin saman kelpoisuuden kuin tiedekorkeakoulujen ylempi korkeakoulututkinto. Koulutukseen ovat hakukelpoisia työelämän kokemusta omaavat henkilöt erilaisilla taustatutkinnoilla. Hakukelpoisuuden edellytyksinä ovat ammattikorkeakoulun perustutkinto tai alempi korkeakoulututkinto ja vähintään kahden vuoden työkokemus asianomaiselta alalta tutkinnon jälkeen. Harkinnanvaraisesti hakukelpoisia ovat hakijat, jotka ovat suorittaneet koulutukseen soveltuvan suomalaisen opisto- tai ammatillisen korkeasteen tutkinnon (esim. opistoasteen merkonomi). (Ammattikorkeakoululaki 932/2014 25 §)

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat työelämän kehittämisen tutkintoja. Ne tarjoavat yritysten ja organisaatioiden työntekijöille ja yrityksille mahdollisuuden saavuttaa osaamisen kasvua ei vain yksilötasolla vaan myös organisaatiossa ja ennen kaikkea mahdollisuuden kehittää yrityksen ja organisaation toimintaa. Opinnoissa korostuvat työelämän käytänteiden ja toiminnan kriittinen ja tutkimuksellinen arviointi ja sen kautta toiminnan kehittäminen. Kaikkien opintojaksojen oppimistehtävät tehdään omaan organisaatioon ja näin sekin mahdollistaa omalta osaltaan yritysten kehittämisen. Oppimistehtävien avulla voidaan saavuttaa suurempia tai pienempiä innovaatioita.

Opinnot on suunniteltu tavoitteiltaan ja sisällöiltään työelämän osaamistavoitteiden eli kompetenssien mukaiseksi. Asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014 5 §:n mukaan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tavoitteena on, että tutkinnon suorittaneella on:

- 1) laajat ja syväiset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä,
- 2) syväinen kuva omasta ammattialasta, sen asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehitystä,
- 3) valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen sekä
- 4) hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön.

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot on kehitetty ennakoimaan työelämän muutosta ja osaamistarpeita. Kaikki Kajaanin ammattikorkeakoulun YAMK-koulutusten opetussuunnitelmat, myös business alueen YAMK-koulutusten opetussuunnitelmat, uudistettiin vuoden 2020 aikana. Opetussuunnitelmien uudistamisen valmisteluvaiheessa haastateltiin työelämän edustajia. Lisäksi huomioitiin KAMKin strategia ja työelämän muutosten megatrendit. Opetussuunnitelmat ja niiden osaamistavoitteet päivitettiin vastaamaan KAMKin strategiaa ja tulevaisuuden työelämän vaatimuksia. YAMK-koulutusten kautta opiskelijat saavat laajat ja syväiset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset valmiudet toimia tulevaisuuden työelämän kehittäjinä. Yhteys tutkimus- ja kehittämistoimintaan, uusimpaan tietoon ja osaamiseen sekä opettajien tieteellinen kompetenssi tuottavat laadukkaan YAMK-koulutuksen. Opintojen koulutussisällöissä ja myös menetelmäopinnoissa on vahva käytäntö- ja tulevaisuusorientaatio. Ne tukevat opiskelijoiden valmiuksia muutosten toteuttamiseen ja verkostoitumiseen. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-maisterikoulutus-osaamisen-uudistajana-ja-kansallisen-koulutusinnovaationa_koko-raportti.pdf? t=1526901027

Koulutukset tuottavat työelämän tarpeisiin uutta erityisosaamista sekä valmiuksia sen tehokkaaseen soveltamiseen ja hyödyntämiseen. YAMK-opiskelijoiden oppimisympäristöt ovat aitoja työelämän toimintaympäristöjä - opiskelijathan työskentelevät päätoimisesti yrityksissä tai julkisissa organisaatioissa ja ovat sivutoimisia opiskelijoita. Koulutuksen pedagogisena ratkaisuna käytetään valmentavaa opettajuutta. Monialaiset opinnot, aidot työelämäyhteydet sekä eri taustoista tulevat opiskelijaryhmät tukevat opiskelijoiden innovatiivisten taitojen ja osaamisen kehittymistä.

http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-maisterikoulutus-osaamisen-uudistajana-ja-kansallisena-koulutusinnovaationa_koko-raportti.pdf? t=1526901027

Opetushenkilöstön käytännön kokemus sekä korkeatasoinen akateeminen koulutus (tohtorinkoulutus) ja ammatillinen osaaminen (käytännön työkokemus) mahdollistavat vaativaan tutkimus- ja kehittämisosaamiseen perustuvat ja työelämän tarpeista nousevat YAMK -opinnäytetyöt ja -kehittämistehtävät. YAMK- opinnäytetöillä on selkeä hyöty ja merkitys työelämälle. Niissä korostuu tiedon ja osaamisen sovellettavuus ja hyödynnettävyys käytännössä. YAMK-opinnäytetyöt ovat soveltavaa tutkimusta. Tämä on YAMK- opinnäytetöiden selkeä vahvuus. Osaamisen keskiössä on työelämän tutkiva kehittäminen ja siinä tarvittavat valmiudet. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-maisterikoulutus-osaamisen-uudistajana-ja-kansallisena-koulutusinnovaationa_koko-raportti.pdf? t=1526901027

Opetus- ja kulttuuriministeriön linjausten mukaan korkeakoulupolitiikan tavoitteena on kehittää korkeakouluja kansainvälisesti kilpailukykyisenä kokonaisuutena, jotka vastaavat joustavasti myös alueellisiin tarpeisiin. Korkeakoulut ennakoivat ja tukevat yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän uudistumista ja turvaavat tarvittavan korkeakoulutetun työvoiman saatavuuden. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut edistävät toiminnallaan suomalaista kilpailukykyä, hyvinvointia ja sivistystä sekä kestävää kehitystä. (<https://minedu.fi/korkeakoulu-ja-tiedelinjaukset>)

Ammattikorkeakoulujen työelämän uudistamistehtävä ja aluekehittämistehtävä konkretisoituvat mm. työelämälle tehtävissä opinnäytetöissä. Business-osaamisalueen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opiskelijat ovat kehittäneet yritysten ja organisaatioiden toimintaa monella tavalla. Ensinnäkin yksittäisillä opintojaksoilla on kehitetty ko. opintojakson aihepiiriin liittyviä pienempiä asioita. Toiseksi opintoihin sisältyy myös laaja opinnäytetyö, joka on tutkimuksellinen kehittämisestä. Sen tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoa ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen sekä valmiutta itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön.

Työelämälle tehtävä opinnäytetyö on kehittämisestä, joka perustuu suoritettavista opinnoista, aiheen aiemmasta teoriasta, tutkimuskirjallisuudesta ja työelämästä hankittuihin tietoihin. Opinnäytetyö palvelee työelämän ja laajempien kehittämishankkeiden tarpeita, sillä sen tarkoituksena on luoda, tuottaa ja kehittää osaamista, ei vain yksilötasolla vaan myös koko yrityk-

sessä tai organisaatiossa. YAMK-opinnäytetyö onkin toimeksiantajan kehittämiseen liittyvä tutkimuksellinen ja kehittämisorientoitunut kehittämistehtävä, jossa käytetään alaan kuuluvia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä.

Opinnäytetyön aihe liittyy useimmiten suoraan opiskelijan opintoihin ja työyhteisöön. Yleensä kehittämishanke tehdään omalle työnantajalle. Mutta opinnäytetyö on mahdollista tehdä myös toimeksiantona ulkopuoliselle yritykselle tai organisaatiolle. Tyypillistä YAMK-tutkintojen opinnäytetyölle/kehittämistehtävälle on se, että opiskelija voi tuoda hankkeeseen oman ammatillisen osaamisensa ja syventää osaamistaan hankkeen läpiviemisen edellyttämällä tavalla. Tyypillistä on myös se, että opiskelija vie läpi toimintaa kehittävän muutosprosessin ja arvioi lopputulosta yhdessä toimeksiantajan kanssa.

Opinnäytetöiden aiheet liittyvät tavalla tai toisella joko yrityksen strategiseen johtamiseen tai operatiiviseen toimintaan. Kaikkien opinnäytetöiden tavoitteena on kuitenkin tuoda teoreettinen tieto ja aiempi tutkimustieto ei vain omaan tietoisuuteen vaan myös koko organisaation hyödyksi. Lisäksi opiskelija kehittää työyhteisöä osallistavin ja yhteistoiminnallisoin menetelmin yhdessä toimeksiantajaorganisaation henkilöstön kanssa.

Opinnäytetyönä tehtävä kehittäminen voi kohdistua joko strategisen tai operatiivisen tason toimintaan. Siinä missä joku on ollut strategian laatimisen fasilitaattorina niin toinen on voinut kehittää yksittäisen prosessin toimivuutta Lean-menetelmin. Opinnäytetyön aiheet ovatkin olleet johtamiseen ja sen kehittämiseen liittyen esim. valmentava johtaminen, muutosjohtaminen, etäjohtaminen, kriisijohtaminen, osaamisen kehittäminen ja johtaminen. Markkinoinnin aihepiiristä on opinnäytetyössä kehittämiskohteena ollut mm. markkinointistrategia, viestintästrategia, työnantajamielikuva, maineen hallinta, brändin rakentaminen sekä tuotteistaminen. Opinnäytetyön aihepiirit kohdistuvat usein myös henkilöstöjohtamisen eri aihepiireihin sellaisiin kuten rekrytoinnin kehittäminen, työhyvinvointi, henkilöstön sitouttaminen ja motivointi, perehdyttäminen, työhyvinvointi ja resilienssi. Yhtenä ajankohtaisena teemana opinnäytetöissä on myös yrityksen resilienssin eli selviytymis- ja uudistumiskyvyn kehittäminen. Mikäpä yritys tai organisaatio ei tarvitsisi kehittämistä ja uudistumiskykyä?

Kaikkien ammattikorkeakoulujen YAMK-opinnäytetyöt ovat julkisia ja luettavissa ammattikorkeakoulujen Theseus-tietokannassa.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 932/2014

Asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014

http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_ammattikorkeakoulujen-maisterikoulutus-osaamisen-uudistajana-ja-kansallisena-koulutusinnovaationa_koko-raportti.pdf? t=1526901027

<https://minedu.fi/korkeakoulu-ja-tiedelinjaukset>